

Telugu Jyothi

A Literary Magazine from
The Telugu Fine Arts Society Inc.

తెలుగు జ్యోతి

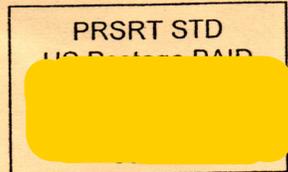
తెలుగు కళా సమితి వారి
సారస్వత మాస పత్రిక

సంగీతమూర్తిత్రయ (ముత్తుస్వామి దీక్షితులు 1775-1835, త్యాగరాజస్వామి 1759-1847, శ్యామశాస్త్రి 1763-1827) దినోత్సవము, మార్చి 15, 2003 - శ్రీ వేంకటేశ్వరదేవాలయం, బ్రిడ్జ్ వాటర్, న్యూజెర్సీ
Sangeetha Murty Traya (Muthuswami Dikshitulu 1775-1835, Thyagarajaswami 1759-1847, SyamaSastry 1763-1827) **Dinothsavam, March 15, 2003- Sri Venkateswara Temple, Bridgewater, NJ**

శారకుంకు సహస్వరత్రి శుభాకాంక్షలు - Mahasivarathri Greetings to our Readers

Visit TFAS Home Page <http://www.tfas.net> December 2002 - January 2003

PRSR STD
US POSTAGE PAID

Change Service Requested

ABSON IMPORTS, INC.

1628 Oak Tree Road, Suite #4
Edison, NJ 08820 (opp. Burger King)
TEL: (732) 205-1515; FAX: (732) 205-1516

email: absil@aol.com

On other days by appointment only
నాణ్యత కలిగి అపురూప నైపుణ్యంతో తీర్చబడిన
మా షోరూమును సందర్శించండి
మీ సలహాలు మాకు అత్యంత ప్రీతికరం

We carry Freshwater Pearls, Coral,
Goldstone, Jade & Semi-Precious Beads,
Readymade Semi-Precious Stone
Necklaces ... and much, much more!
You are invited to come and visit our
new showroom and

**TAKE ADVANTAGE OF OUR
GOOD QUALITY & PRICES**
*On Other Days By Appointment Only*¹

abson imports
1628 Oaktree Rd

HWY 27

wood ave

Exit 131
Garden State Pkwy.
SOUTH

తెలుగు కళా సమితి

The Telugu Fine Arts Society, Inc
 (A tax exempt and not for profit corporation)
 6 Lake Shore Drive, Parsippany, NJ 07054

తెలుగు జ్యోతి

సంపుటి : 20 సంచిక : 1
 డిసెంబరు 2002 - జనవరి 2003

Board of Trustees 2002 & 2003

President

Dr. Satyaveni Rao
 6 Lake Shore Drive
 Parsippany, NJ 07054
 (973) 887-6152
 president@tfas.net

Vice-President & Cultural Events

Mr. Uppala Anantha Sudhakar
 (732) 906-9460
 vicepresident@tfas.net

Secretary

Mr. Chivukula Bhanu
 19 Prestick Way
 Edison, NJ 08820
 (732) 767-1955
 secretary@tfas.net

Treasurer

Ms. Kasinadhuni Radha
 6 David Street
 Dover, NJ 07801
 (973) 366-2177
 treasurer@tfas.net

Membership Services

Mr. Pingali Subba Rao
 (973) 635-2467
 membership@tfas.net

Youth & Community Affairs

Dr. Kovvali Gopalakrishna
 (908) 822-2324
 youthaffairs@tfas.net

IT Services & Special Projects

Dr. Kalasapudi Srinivasa Rao
 (516) 626-3032

Mr. Lanka Srikant
 (908) 730-7127
 info@tfas.net

Advisor

Mr. Dama Venkaiah
 P: (718) 762-7173
 F: (718) 886-7007
 vdama@aol.com

Editor: Kidambi Raghunath, 1501 Pisaniello Court, South Plainfield, NJ 07080-2364

Phone: (908) 753-6589 Fax: (908) 753-6891 Email: kidambi1@aol.com

Editorial Committee:

Dr. Murty P. Bhavaraju, Mrs. Bharati Bhavaraju, Mr. Bose Bethanapalli, Mr. Ramakrishna Chalikonda, Mr. Shanthikumar Chilumula, Dr. Prasad Chodavarapu, Dr. Janani Krishna, Mr. Diwakar Peri, Mr. Rao Potharlanka, Mrs. Prabha Raghunath, Dr. K.V. Rao, Dr. Devarakonda Srinivasa Rao, Dr. Kalasapudi Srinivasa Rao, Dr. Pemmaraju Venugopala Rao, Mr. Anantha Sudhaker Uppala

మా మాట

మొన్నో సందర్భంలో ఒక నేస్తం, ఈ మధ్య ఆంధ్రదేశంనుండి తమ సంతతిని చూడడానికి వచ్చిన ఓ పెద్దమనిషి 'ఆ... మా పిల్లలకు, వారి సంతతికి తెలుగు నేర్పడం ఎందుకండీ! నన్నెంతమాత్రం అది ఉద్ధరించింది' అన్నాడట. పాపం ఆయనకు దేశం గాని దేశంలో వెతుక్కుంటూ వచ్చి తెలుగువచ్చిన ఈ స్నేహితునితో సన్నిహితం పెంచుకుందుకు ఏ భాషా సంస్కృతులు సహాయానికొచ్చాయో తెలిసినట్లులేదు. ఆంధ్రదేశంలో పిల్లలకు ఇంట్లో తెలుగు నేర్చుకున్నా చుట్టుప్రక్కల అంతా తనలాంటివాళ్ళే కాబట్టి, వద్దనకున్నా ఆ భాష, సంస్కృతి వంటబడుతుంది. దానివల్ల మన వేషభాషసంప్రదాయ విలువలు తెలిసొస్తాయి మరి ఇక్కడ నివసిస్తున్న వారికి ఇంట్లో కానీ, సంఘంలో కానీ సంబంధబాంధవ్యాలు పెట్టుకుంటే వారి పిల్లలకు ఆవి పనికొస్తాయి. ఈ దేశంలో మనం ఎన్ని తరాలున్నా మనం భరత సంతతివారమే, అందులో తెలుగువారమే. ఎంత మారుదామనుకున్నా మన రంగును, ముఖకవలికలను మార్చలేము కదా. కాబట్టి ఆంధ్రదేశంలో కన్నా ఇక్కడ మన సంగీత సంస్కృతి సాహిత్య పరిరక్షణ ఎంతో ముఖ్యం, అవసరం. అలాగే మన కార్యక్రమాలలో సాంస్కృతి పరమైన అంశాలు ఉండాలి. పండుగల ప్రాశస్త్యాన్ని ఇళ్ళల్లో మన పిల్లలకు తెలియజెప్పాలి. మీరు క్రిస్మస్, నాలెంట్స్ గానీ లేవా అని అడిగినవాళ్ళకు మేము ఎన్నో ఇతర పండుగలు, పబ్లికేషన్లు చేసుకుంటాం. ఒక్క మతపరమైనవే కాకుండా, ప్రకృతికి సంబంధించిన పండుగలను కూడా చేసుకుంటాం అని మన పిల్లలు చెప్పగలగాలి. తల్లిదండ్రులు ఇళ్ళల్లోనే సమయం కల్పించుకుని పిల్లలకు వాటి ప్రాశస్త్యం గురించి చెప్పాలి. మీరేమంటారు? మీ నేస్తం..... కిడాంబి రఘునాథ్

విషయ సూచిక

1. మామాట	3
2. ఆధ్యాక్షురాలి తొలిపలుకు.....	5
3. ఉత్తరాలు, వార్తలు - విశేషాలు....	7
4. ముగ్గుల పోటీ ఫలితాలు.....	9
5. స్ఫుటిపథంలో వేటూరి.... కృష్ణకేశోర్ ధారా....	11
6. తరం - అంతరం... కథ.. పూజిత.....	12,13
7. నా తెలంగాణా.. గేయం.. రమ్య....	15
8. మెహారు బాబా..పాట..మంత్రవాది శ్రీ రామమూర్తి	15
9. మెఱపులు... వేమూరి వేంకటరామనాధము..	16,17
10. మంగళంపల్లి ... వ్యాసం..పాలగుమ్మి విశ్వనాథం	19-25
11. సంగీత స్వర్ణయుగం... నండూరి పార్థసారథి..	25
12. రావోయి.... గేయం... సుపభ....	27
13. శ్రీ శృంగేరి శారదాంబ.. పాట.. చల్లా సత్యవతి.....	27
14. HeartEssay.. Laxman Kanduri...	28-31
15. New Year... Poem. Bulusu Laxman....	31
16. Rain... Poem... Gavarasana	31
17. Matrimonials.....	33
18. Application Form.....	33
19. డాల్ఫిన్... కథ.. వాణి ప్రభాకరి.....	35

Please patronize our Advertisers

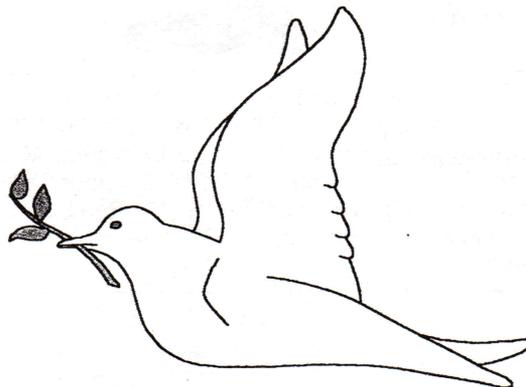
స్వభాను ఉగాది సందంభం, ఏప్రిల్ 5, 2003
 2.00 గంటలకు ఈస్ట్ బ్రన్స్విక్ హైస్కూల్, న్యూజెర్సీ
Swabhanu Ugadi Celebrations
April 5, 2003, 2 PM
East Brunswick High School,
East Brunswick, NJ 08816

ADVERTISEMENT DONATIONS: Inside Full page: \$300 Half page: \$180 Quarter Page: \$100 per year. For cover ads please call the editor. Our year starts in January and we usually prorate the ads thru December.

The articles published and the views expressed are those of the of the authors only and not necessarily reflect the opinions of either the editors or TFAS

We acknowledge with thanks Mr. Kanuri Jagadish Prasad, Editor and the Management of Andhra Jyothi weekly and Mr. K.V.Govinda Rao, Editor of Wisdom Magazine for permitting us to publish articles from their magazines - TFAS & TJ Committees.

IMMEDIATE CARE PSYCHIATRIC CENTER

What is ICPC?

It is a psychiatric outpatient facility, which provides immediate psychiatric treatment for children, adolescents, adults and geriatrics with psychiatric disorders. ICPC services are provided by expert psychiatrists who are ready to assist you promptly. Let us help you explore what is keeping you from enjoying life.

Feel the difference!

Crisis stabilization.

We have a 24-hour answering service in the event of an emergency, Referral Services Our competent billing department can assist you with insurance reimbursement and payment schedules.
WE CARE!

Telephone: (973) 335-9909

Fax: (973) 335-9910

www.DrToPatient.com/DrSRao

Services

CHILD, ADOLESCENT, ADULT,
GERIATRIC
PSYCHIATRIC EVALUATION
&
PHARMACOLOGICAL MANAGEMENT

TREATMENTS/THERAPY

OBSESSIVE COMPULSIVE
MANIAC DEPRESSIVE (BIPOLAR)
PHOBIAS
PANIC DISORDERS
GENERALIZED ANXIETY
POST-TRAUMATIC
POSTPARTUM DEPRESSION
AFFECTIVE DISORDERS
ALZHEIMER/DEMENTIA

Srinivasa K. Rao M.D.,
Psychiatry
Immediate Care Psychiatric Center
24R Hill Road
Parsippany, NJ 07054

అధ్యక్షురాలి కలం నుండి..

కొన్ని అనివార్య పరిస్థితులవల్ల తెలుగు జ్యోతి రావడం ఆలస్యమయినందుకు క్షమార్పణలు కోరుతున్నాము. మీరందరూ నా తొలిపలుకులలో సభాప్రాంగణములు దొరకడం ఎంత కష్టమవుతున్నదనే విషయాలను చదివారనే భావిస్తున్నాను. పలువురి దాతృత్వముతో, తలిదండ్రుల, పిల్లల అత్యున్నతోత్సాహముతో సృజాంతి కార్యక్రమం ఘనంగా జరిగింది. తెలుగు కళాసమితి తరఫున న్యూయార్క్ లైఫ్ నుండి వచ్చిన శ్రీ అనినాథ్ ఆనంద్, డా. కనుమూరి సుజాత, బాలాజీ బ్రావెర్స్ నుండి శ్రీ బాలాజి, జొన్నలగడ్డ దంపతులకు వారి సహకారానికి కృతజ్ఞతలను తెలుపుతున్నాను. ఆ రోజున ఎంతో మంది పిల్లలు వారి ప్రతిభలను చూపించడం చాలా ప్రోత్సాహాన్నిచ్చింది. వి. ఉపాసన తన ప్రజ్ఞాపాటవాలతో మా అందరి హృదయాలను రంజింపచేసింది. మనం మనపిల్లలను మన సాహిత్యసంస్కృతులను పెంపొందించేందుకు తగిన ప్రోత్సాహమివ్వాలి. వీటికనుగుణంగా రానున్న ఏప్రిల్ 5న జరుగబోవు ఉగాది కార్యక్రమంలో Rutgers University, UMDNJ విద్యార్థులు తమ తమ కార్యక్రమములతో పాల్గొనబోతున్నారు. ఒక హాస్యవల్లరి, ప్రత్యేక సంగీత విభావరి కార్యక్రమాలు ఉంటున్నవి. మీరందరూ మార్చి 15, 2003 న జరుగబోవు సంగీత మూర్చిత్రయ దినోత్సవంలో పాల్గొనగలరని ఆశిస్తున్నాము. గత పదహారు సంవత్సరాలలో ద్రవ్యోల్బణం (inflation) మూడింతలు పెరిగింది. అయినా మనం మన కార్యక్రమాలలో ఇంకా 12 డాలర్ల ప్రవేశవిరాళాలను సేకరిస్తున్నాము. మన యావజ్జీవ సభ్యత్వం 150, సంవత్సర చందా 35 డాలర్లు మాత్రమే. వీటిలో మార్పులు చేసే సమయం ఆసన్నమయింది. అందరికీ ఎన్నో వ్యాపకాలున్నవని తెలుసు. కానీ ఈ మన కార్యక్రమాలు, మన సంఘీయులకు, మన పిల్లలకు, వారి భవిష్యత్తుకు సంబంధించినవి. ఈ విషయంలో మీ సలహాలు కావాలి. మన కార్యక్రమాలలో కానీ, ఇంటర్నెట్ ద్వారాకానీ తెలియజేయండి. మన కార్యక్రమాలకు ఖర్చులెక్కువవుతున్నాయి. తగినంతమంది సభికులు రాకపోతే, తగిన విరాళాలు రాకపోతే కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం అసాధ్యమౌతుంది. ఈ విషయంలో మన కోశాధికారిణి నివేదికను పరిశీలించండి.

- సత్యవేణి.

సృజాంతి వేడుకలు - నివేదిక

తెలుగు కళా సమితి సృజాంతి వేడుకలు, జనవరి 19, 2003 నాడు శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి దేవాలయ ప్రాంగణం (బ్రిడ్జివారు, న్యూజెర్సీ) లో ఘనంగా జరిగాయి. అమెరికాలో పుట్టిన, పెరుగుతున్న తెలుగు పిల్లలలో కళాత్మకతను పెంపొందించడానికి, వారిని ప్రోత్సహించడానికి, తమ ప్రతిభా పాటవాలను ప్రదర్శించడానికి అవకాశం ఇవ్వాలన్న సదుద్దేశ్యంతో ప్రవేశపెట్టిన కార్యక్రమం ఇది. గత సంవత్సరాలలో లాగానే ఈ సంవత్సరం కూడా అత్యధిక సంఖ్యలో రేపటి తరం తెలుగు పౌరులు పాల్గొన్నారు. 3 సంవత్సరాలు మొదలుకొని 17 సంవత్సరాల వయసు గల 80 మంది పిల్లలు ఈ వేడుకలలో తమ తమ కళా ప్రావీణ్యతను చూపించి మన్ననలందుకొన్నారు.

జానపద నృత్యాలు, సినీసంగీత నృత్యాలు, శ్లోక పఠనం, గానం, కర్ణాటక సంగీతం ఆలాపనలు, తబలా, కీబోర్డ్ వగైరా వాద్యాలు, విచిత్ర వేషధారణ లాంటి అనేకానేక అంశాలతో ఈ వేడుక వీనుల విందుగా, కన్నుల పండుగగా జరిగింది. సృజాంతి పండగ నేపథ్యంలో మహిళలకు, పిల్లలకు ముగ్గుల పోటీకూడా ఈ సందర్భంగా ఏర్పాటు చేయబడింది. అబ్బాయిలు కూడా ముగ్గుల పోటీలో పాల్గొని బహుమతి పొందడం మరోసత్యకత. అలేఖ్య ఉప్పల, శ్రీకర్ కాశీనాథుని ఈ కార్యక్రమానికి వ్యాఖ్యాతలుగా వ్యవహరించారు.

ఇదే సందర్భంగా అమెరికా సందర్శిస్తున్న ప్రముఖ బాల్య నర్తకి "ఉపాసన ఉపాధ్యాయ" నాట్య ప్రదర్శన కూడా ఏర్పాటు చేయబడింది. దేశ, విదేశాలలో అనేకానేక ప్రదర్శనలిచ్చి ఎన్నెన్నో బహుమతులు, ప్రశంసలు అందుకొన్న ఈ చిన్నారి భరత నాట్య ప్రదర్శనా రీతి ప్రేక్షకులను మంత్ర ముగ్ధులను చేసింది. సుమారు అరగంటనేపు సాగిన ఈ నాట్యకళా ప్రదర్శన ఈ వేడుకను మరచిపోలేని కార్యక్రమంగా మలచింది.

ఈ కార్యక్రమంలో పాల్గొన్న కళాకారులందరికీ తెలుగు కళా సమితి కృతజ్ఞతలు. వీరికి సహాయ సహకారాలందించి సంస్కృతి, కళల పట్ల ఆసక్తిని పెంపొందిస్తున్న తల్లిదండ్రులకు, గురువులకు అభినందనలు. ఈ వేడుకలు విజయవంతంగా జరగడానికి సహాయ సహకారాలందించిన వాలంటీర్లకు, న్యాయనిర్ణేతలకు, దేవాలయం వారికి, పరోక్షంగా సహకరించిన వారికి, ప్రేక్షకులకు తెలుగు కళా సమితి కృతజ్ఞతలు.

Sankranti Program 19th January 2003 Accounts

Expenses:

Auditorium and Dining Hall rent ----	660.00
Flyer Printing & mailing ----	238.00
Catering Savitha Patel (samosa and Laddu)	277.00
Sound system (Tom Seeland) ---	300.00
Trophies ----	340.00
Paper products: --	30.00
Total Expenses	1845.00

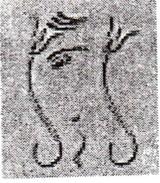
Donations:

New York Life ----	350.00
Sai Corals ----	101.00
Balaji Travels --	150.00
Book Sale ----	320.00

Our sincere thanks to all the donors and volunteers who made this program possible. --

Dr. Sunitha Kanumuri ----	200.00
Mrs. Rama Jonnalagadda ---	50.00
Dr. Satyaveni (donation for prizes) ---	40.00
Total Sponsorship Donations:	\$1211.00
Collection at the Registration Desk:	
Cash:	\$1830.00
Checks:	625.00
Samosa Sale:	63.00
Three life memberships:	-\$450.00
One annual membership:	- \$35.00
Total income (Donations + Collections)	\$3244.00
Net gain:	\$1399.00

TFAS Ex. Comm.

South Indian Specialties

(Your One-Stop Specialty Store)

1655-260 Oak Tree Road (Shop Rite Complex), Edison, NJ 08820

Phone: (732) 205-0261/0262, Website: www.sisshipping.com

Tue - Fri, 12 noon - 8 pm, Sat - Sun 10 am - 8 pm, Monday Closed

Snacks, Savories, Sweets, Religious Items, Gift Items, Classical Dance Jewelry, Traditional Clothing (Dhothis, Sarees & Pattu Pavadai). Speciality Cooking Aids, Madras Coffee, Festival Packages, Banana Leaves, Books & Magazines (Tamil, Telugu, Kannada, Malayalam), Spices Condiments & Carnatic Music Accessories etc.

తెలుగువారికి అపురూపమైన, పూతరేకులు, కజ్జికాయలు, బొబ్బట్లు, అత్రిసాలు, నువ్వు, శనగ, కంది, కొబ్బరి, కరివేపాకు, నల్లకారా, పప్పుల, చట్నీ పాళ్లు, గోంగూర, మిరపపండు పచ్చళ్ళు, రుబ్బిన ఇడ్లీపిండి, జి.పుల్లారెడ్డి మిఠాయిలు ఇంకా ఎన్నెన్నో ప్రత్యేకమైన మీకు ప్రీతిపాత్రమైన, అవసరమైన వస్తువులతో అలరారు న్యూజెర్సీలో మొట్టమొదటి దక్షిణ భారత అంగడి.

Come and experience the splendor of South India

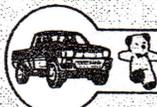
GRAND OPENING

Camcorder

Watches

Toys

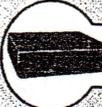
Cell-Phone

Perfumes

Sumeet

DVD-VCR

Microwave

Ultra

220-VOLT APPLIANCES

CORAL

PEARL

JADE

GARNET

COSMETICS • ROTI-MAKER • WATCH-BATTERY • PHONE-CARDS

OAK TREE APPLIANCES

1655-250, Shop Rite Plaza, Oak Tree Road, Edison 08820

Tel. : 732-767-9111/9116

ఉత్తరాలు:

ఎడిటర్ గారికి,

నమస్కారాలు. నా పేరు గీత ప్రసాద్. ఈ నెల తెలుగుజ్యోతిలో అధ్యక్షురాలి కలం నుండి చదివాను. అది చదివాక మన ప్రెసిడెంట్ గారిని అభినందించ లేకుండా ఉన్నాను. ఆవిడ చాలా నిర్మోహమాటంగా అభిప్రాయాలను వెల్లడించారు.

ఒక కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించాలంటే చూసేవాళ్ళకు తెలియదు. దాని వెనుక ఉన్న సాధకభాదకాలన్నింటిని జయించి, ఒక మంచి కార్యక్రమాన్ని రూపొందించాలంటే, అందరి సహాయ, సహకారాలు, ఆర్థికంగా కూడా ఉండాలి.

మన కార్యక్రమాలలో క్రమక్షణ కొరవడుతోంది. వచ్చినవారు ఇంతమంది తెలుగువారిని చూసి ఆనందంలోనో, లేక వాళ్ళ వాళ్ళను చూసిన ఆనందంలోనో పిల్లల గురించి పట్టించుకోరు. ఇది పిల్లలకి ఆటవిడుపుగా ఉంటుంది. వారిని కొంత మందలించి, అల్లరి చెయ్యకుండా, ముఖ్యంగా అటూ ఇటూ పరిగెత్తకుండా చూడాలి.

ఇక తరువాతి పాయింటు. ఫుడ్ గురించి. నేను చాలా నోటీస్ చేసాను. ప్రోగ్రామ్ముకు వచ్చేవాళ్ళు, కార్యక్రమాన్ని చూడడానికి వచ్చినట్టు అనిపించదు. భోజనానికి (ఉత్తి) వచ్చినట్టు అనిపిస్తుంది. తెలుగు సంఘం సభ్యులు పండుగల వంతో మన తెలుగువారిని అందరినీ ఒక్కచోట చేర్చి సంబరాలు జరుపుతున్నప్పుడు, కనీస కర్తవ్యం క్రమశిక్షణ పాటించడం. ఈ ప్రోగ్రామ్ అరేంజ్ చెయ్యడానికి గల సదుద్దేశ్యం - అందరం కలిసి సరదాగా, సంతోషంగా గడపడానికి, మన పిల్లలని ఎంకరేజ్ చెయ్యడానికి. ఎందుకంటే ఎంతో కష్టపడి మన భారతీయకళలని నేర్పిస్తున్నందుకు, అది మనవారి ముందు ప్రదర్శించటానికి చక్కటి అవకాశం కల్పిస్తున్నారు. వచ్చినవాళ్ళు పార్టిసిపెంట్స్ ను అభినందించాల్సింది పోయి డైనింగ్ ఏరియాలో వంటకాలను అడగడం హాస్యాస్పదం.

నా ఉద్దేశ్యం ప్రకారం భవిష్యత్తులో ప్రోగ్రామ్స్ కండక్ట్ చేస్తున్నప్పుడు ఆల్టాహారం పెట్టడం సబబు. అది కూడా మొత్తం ప్రోగ్రామ్ అయిపోయిన తరువాత. బఫే సిస్టమ్ పెట్టుకోకుండా, వాలంటీర్స్ తెచ్చిన ఫుడ్ ని బాక్స్ చేసి ఇవ్వడం సబబు. వడ్డించుకోవడం చాలా మెస్ అవుతుంది. డైనింగ్ ఏరియా ముందు కొంతమంది వాలంటీర్స్ ని ఉంచి స్ట్రీక్ట్ గా ఫుడ్ బయటికి తీసుకవెళ్ళకుండా చూడాలి. ఎవరన్నా ఫుడ్ ని హాల్ లోకి తీసుకవెళ్ళడాన్ని నిషేధించాలి.

కొత్తలో అందరికీ చాలా కష్టంగా ఉంటుంది. కానీ, రాను రాను అది వచ్చివారికి అలవాటయిపోతుంది.

మన తెలుగు కళా సమితి కలకాలం ఉండాలని, దాన్ని మన పిల్లల టేక్ ఓవర్ చేసి నడిపించాలని ఆశిస్తూ ... గీత ప్రసాద్.

ఎన్నో సంవత్సరాలుగా అనుకుంటూ, తుదకు సెప్టెంబరు 26, 2002 న WWW.MAHAKAVISRISRI.COM ప్రారంభించబడింది. మీరందరూ ఆ వెబ్ సైట్ లోకి వెళ్ళి విషయాలను, విశేషాలను క్షణంగా చదివి, మీ సలహాలను అభిప్రాయాలను, వెల్లడించాలని ఆయన కుమారుడు శ్రీ వెంకట్ కోరుతున్నారు.

గత తొమ్మిది సంవత్సరాలుగా క్రమం తప్పకుండా ప్రతి మాసం ప్రముఖ పాత్రికేయులు శ్రీ గోటేటి శ్రీ రామారావు గారి సంపాదకత్వంలో 'ప్రముఖాంధ్ర' మాసపత్రిక వెలువడుతూంది. ప్రపంచదేశాల్లోని తెలుగువారి విశేషాలను, తెలుగు సంఘాల కార్యక్రమాలనూ నెలవారీగా తెలియజేయడమేగాక తెలుగుభాష విలువలను, సనాతన ధర్మ విశిష్టతను, వసుదైక కుటుంబ ఆవశ్యకతను, తెలుగువారి ప్రతిభలను, ఉన్నతినీ ప్రామాణికసత్యాలతో వివరిస్తున్న ఏకైక పత్రిక ప్రముఖాంధ్ర. ఏప్రిల్ 2003 సంచిక నూరవసంచిక. ఈ శతపత్రసుందరిని ఏప్రిల్ 10, 2003, చెన్నైలో పలువురు పెద్దల సమక్షంలో విడుదల చేయబోతున్నారు. ఆ సందర్భానికై దాతలు తమ వివరాలతోబాటు Pramukhandra, Goteti Graphics, 16 (64) Tambaiiah Reddy Road, West Mambalam, Chennai - 600 033, P: +44 2371 6322, 2474 2091, Fax: +44 2371 5322, email: goteti @md4.vsnl.net.in or 36 Roxy Avenue, Edison, NJ 08820, USA, P: (732) 423 7237 గాని పంపించండి. యావజ్జీవితం ఈ ప్రముఖాంధ్ర మీకందాలంటే 300 డాలర్ల పైన పంపించండి. Visit www.pramukhandra.org.

హైదరాబాదులోని పాట్టి శ్రీ రాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం అకాడమిక్ సెనేట్, అమెరికాలో తెలుగు స్టడీ సెంటరును స్థాపించారు. ఇందులో వారి సెలబ్స్ ప్రకారం తెలుగు సర్టిఫికేట్ కోర్సుకు శిక్షణనిస్తారు. ఈ సెంటర్స్ ను అమెరికాలో పలుచోట్ల ఏర్పాటుచేసి, కూచిపూడి నృత్య సర్టిఫికేట్ కోర్సును కూడా ప్రవేశ పెట్టుటకు కూడా ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నవి. ఈ స్టడీసెంటర్ డా. శ్రీ మతి శారదాపూర్ణ శాంతి, Visiting Professor & Program Coordinator, 3042, Carmel Drive, Flossmoor, IL 60422, P: (708) 957-4302, email: saradapurna@yahoo.com గారి ఆధ్వర్యంలో జరుగుతుంది. ఈ విశ్వవిద్యాలయం వారు ఈ వరకే మలేషియా, సింగపూర్, మారిషస్ మొదలైన దేశాలలో ఈ కోర్సులను ప్రవేశపెట్టి కృతకృత్యులయ్యారు. అమెరికాలో నివసిస్తున్న తెలుగువారికి పిల్లలకు తెలుగు భాష, సంస్కృతి, సాంప్రదాయాలను గూర్చి తెలియజేప్పడానికి ఇదొక చక్కటి అవకాశం. ఇక్కడి వివిధ పాఠశాలలతోను, కళాశాలలతోను, విశ్వవిద్యాలయాలతోను సంప్రదించి ఈ కోర్సులను వారు కూడా ఆమోదించుటకు తగు ప్రయత్నములు జరుగుతున్నవి. ఇప్పుడు పలు ప్రదేశాలలో నిర్వహించబడుతున్న తెలుగుబడుల నిర్వాహకవర్గము వారితోకూడ సంప్రదింపులు జరుగుతున్నవి. వివరాలకు, మీ సలహాలకు, డా. శారదగారిని సంప్రదించండి.

తెలుగు తరంగిణి

Telugu Radio Program
WCNJ FM 89.3

Every Sunday at 9.00 AM

Listen to Telugu Film Songs/Contemporary to Classic
Also on the web www.wcnj.fm

తప్పక నిని ఆనందించండి

Bringing you taste of Hyderabad...

Deccani

Authentic Hyderabad Cuisine

*Food From the Fabled Land of
Hyderabad (Deccan), India*

Biryani * Kebaabs
Kheema * Naan aur Rotiyan
Baghara Baingan * Mirchi-ka-Salan
Double-ka-Meetha * Khubani-ka-Meetha
 And much more.....

**Saath Samunder Paar,
 Hyderabad Khana!
 Parivaar Ke saath,Zaroor Aana!**

Celebrate your Birthday with us and take \$10 Off

691 Route1South & Wooding Avenue, Edison NJ 08817
 Tel 732 819 9110, 732 819 0404, e:dndfoods@yahoo.com
 (Former Madras Gardens/Mothi Mahal location)

Introducing Lunch Buffet for only \$8.95

Monday, Wednesday, Thursday and Friday from 12 Noon onwards
Includes Rice with: Two Vegetable Curries, Daal or Sambar,
Tandoori Chicken/Chicken/Lamb Curry, Papad, Salad and Dessert
with Naans served fresh at the table.

Bringing you Home Food.....

Separate Exclusive Vegetarian Kitchen
Personalized, attentive 'Service with a Smile'
Conveniently located, with ample parking
Wide selection of Tiffins and full Meals
Traditional South Indian 'Tumbler Coffee' is our special attraction
OPEN ALL SEVEN DAYS

691 Route1South & Wooding Avenue, Edison NJ 08817
 Tel 732 819 9110, 732 819 0404, e: dndfoods@yahoo.com

(Former Madras Gardens location)

The Telugu Fine Arts Society

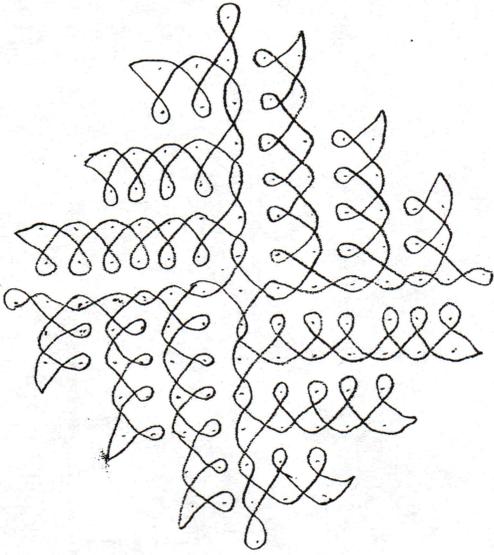
తెలుగు కళా సమితి

"Swabhaanu Ugadi Celebrations"

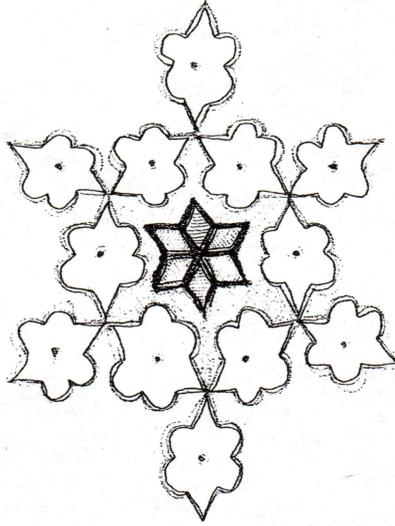
April 05, 2003, Saturday, 2.00 PM

East Brunswick High School Auditorium, Cranbury Road, East Brunswick, NJ
Variety entertainment program including music, play, dances etc.

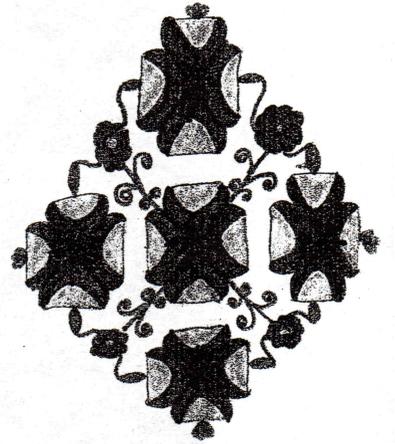
2003 సంక్రాంతి సందర్భంగా తె.క.స. నిర్వహించిన ముగ్గుల పోటీలలో విజేతలు
Winners of the decorative design competitions held by TFAS during 2003 Sankranti

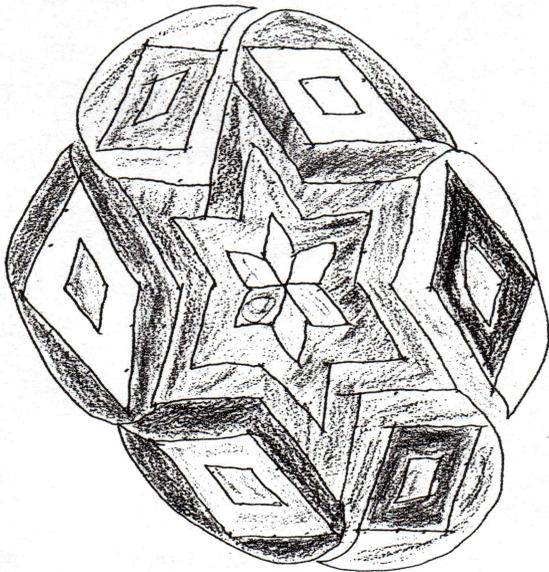
మొదటి బహుమతి: గీత ప్రసాద్ గొల్లపూడి
1st Prize: Geeta Prasad Gollapudi

రెండవ బహుమతి: పద్మశ్రీ శీలం శెట్టి
2nd Prize: Padmasri Seelamsetty

మొదటి బహుమతి: ప్రణవి వేమూరి
1st Prize: Pranavi Vemuri (10yrs)

రెండవ బహుమతి: జ్యోతి సరసు
2nd Prize: Jyothi Sarasu (10yrs)

ప్రత్యేక పారితోషకం: సునీల్ శీలం శెట్టి
Special Mention: Sunil Seelam Setty (Child)

A passion is forever

*In dazzling diamonds and shimmering gold
Sona Jewelers creates designs that remain
With every woman as her most treasured fantasy*

SONA JEWELLERS

22 kt Gold Diamond Center
16 Marconi Avenue, Iselin, NJ 08830
Ph: 732-283-4768
Fax: 732-283-7383
E-mail: sonj@aol.com

కృష్ణకిషోర్ ధారా, Parlin, NJ.

సుమారు 90 ఏళ్ళనాటి మాట. ఎడ్లబళ్ళు గుర్రపుబళ్ళు, అక్కడక్కడా రైలుబళ్ళు తప్పించి వెరే ఏ వాహనాలు లేని రోజులవి. చాలా గ్రామానికి కాలినడకే మార్గం. అటువంటిదొక గ్రామం గుంటూరు జిల్లాలోని మోదుకూరు. మద్రాసు నుండి ఎన్నోవందల మైళ్ళు ఎంతో ప్రయాసపడి మోదుకూరు చేరుకున్న ఒక వ్యక్తి మాటలవి.

“అయ్యా, దూరంనుండి ఎండబడి వచ్చితిని. మీ ఇంట గ్రంథములన్నయ్యు జెడిపోవగ పారవైదలచిరట. ఆ నిధులన్ని కొనిపోవవచ్చితిని.”

సంపన్నులగు వారి అనుమతితో వారింట దొరికిన తాటియాకు కట్టలన్నియు వజ్రవైడూర్యములవలె భావించి, వాటిని పొందుపరిచి, ఎన్నో మానములు భిన్నాభిన్నమైపోతున్న ఆ తాటియాకులను, వాటిలో శిథిలమైపోతున్న ప్రాచీన (తెలుగు) జాతి సంపదను పరిశీలించి ఆయన అన్న మాటలవి.

“ఆ పాఠవైదిన వానిలో గానవచ్చినవి ఈ క్రింద పద్యరత్నములు

తునిగిపోయిన ఈ పద్యములయాకులను జూచి నేను మిక్కిలి దుఃఖించితిని.”
 ఆయన ముప్పదివిండ్లు అకుంతిత దీక్షతో, ఖిలమైపోతున్న వాజ్ఞయరాశిలో మరుగునపడిపోతున్న తంజావూరు రాజుల చరిత్ర, రెడ్డిరాజుల వైభవాలు, అన్నమయ్య కీర్తనలు మొదలగునవి ఎన్నో ప్రాచీన రచనలు వెలుగులోకి తెచ్చారు. ఏ అధికారసౌకర్యాలు లేకుండా, ఎన్నో కష్టనష్టాలకోర్చి, కేవలం (తెలుగు) జాత్యభిమానంచే మన సంస్కృతి తరతరాల తలపులలో మిగిలిపోవాలని కాంక్షతో కృషిచేసి తెలుగుతల్లికి తెలుగుజాతికి మల్లెలమాల వేసినవారు శ్రీవేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రి.

చలనచిత్రరంగం జనజీవితంలోకి చొచ్చుకొనకముందు వేటూరివారి పరిచయం అవసరమిందియుండకపోవచ్చు. కాని ఈనాడు, ముఖ్యంగా మా తరంవారికి, వేటూరి అన్న పేరు సినిగేయ రచయిత వేటూరి సుందరరామ్మూర్తిగారికే పరిమితమైపోయినది. అటువంటి వారి కోసం, ఎన్నో కవితాసంపుటలు, నాటికలు రచించి, అవధానములు చేసి మహాపండితులైయున్ననూ “మా పుట్టుకకు ప్రాచీన గ్రంథసముద్ధరణము ఒక పరమార్థమని మాకు తోచుచున్నది” అని తాటియాకులు చివికి తెలుగుతల్లికి అభిషేకం చేసిన శ్రీవేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారి గురించి చిన్న పరిచయమిది.

బాల్యం: కృష్ణానది ఒడ్డున దివిసీమలోని పెద్దకళ్ళేపల్లి వేటూరివారి జన్మస్థానం. తండ్రి సుందరశాస్త్రి, తల్లి శేషమ్మ. పుట్టినతేదీ ఫిబ్రవరి 7, 1888. వారి ఊరు గురించి ఇట్లా వ్రాసుకున్నారు.

“పూర్వకాలమునను పేర్వెలసినది మా
 వీడు వేదశాస్త్ర విద్యలకును,
 దాని మారు పేరు దక్షిణకాశిగ
 కృష్ణయచటయుత్తరించి సాగె”

తెలుగు రచనల గురించి “తెలుగు పద్యములు వినుటకై చెవికోసుకొనువాడను. గుజ్జనగూళ్ళతోపాటు తెలుగు రచన తియ్యదనము కూడ మా నాయనగారు నన్నాస్వాదించివారు.”

అ మెన్నవేసవిలో మా మావయ్యగారు ఏదో సందర్భంలో “మా పెద్దనాన్నగారి స్నేహితులు శ్రీవేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు, వారిపై గౌరవంతో నాకు ప్రభాకరని పేరు పెట్టారని చెప్పారు. ప్రజ్ఞని గుర్తించి స్నేహితుని పేరు పెట్టకున్న వారి పెద్దనాన్నగారి విశాలదృష్టికి ఆశ్చర్యపడి, స్నేహితునిచే అటువంటి వ్యక్తిగత ప్రశంస లభించిన వేటూరివారి గురించి తెలుసుకోవాలనే ఆసక్తి కలిగింది. విశాలాంధ్రలో పదిహేను రుపాయిలకు లభ్యమైన సాహిత్యవికాడమీ వారి డా. పోచిరాజు శేషగిరిరావుగారి ‘వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రి’ నుండి ఈ వ్యాసంలోని అన్ని విషయములు సంగ్రహించబడినవి.

పదహారేళ్ళ వయస్సు వచ్చిన తర్వాత “చెళ్ళపిళ్ళ గురువంచు చెప్పుకొనగనది గొప్పయాంధ్రదేశమున” అని కొనియాడబడిన చెళ్ళపిళ్ళవెంకటశాస్త్రిగారి వద్ద శిష్యునికం చేశారు. 1910లో పినపాటి మహాలక్ష్మిని వివాహమాడారు. అలుపెరగని వారి శ్రమకు స్ఫూర్తి యుగపురుషులు వీరేశలింగంగారి రచనలు. పిదప మద్రాసు ఓరియంటల్ లైబ్రరీలో పండితపదవి కుదురుకున్న కొనాళ్ళకే వారి ముప్పదివిండ్ల ప్రాచీనగ్రంథాన్వేషణ ఆరంభమైనది.

ప్రాచీనతాళపత్రగ్రంథాన్వేషణ: దేశం నలుమూలలా తిరిగి తాటియాకు గ్రంథసేకరణ ఎంత కష్టమో, వాటిని పరిష్కరించటం అంత కష్టం. నిరంతర పరిశ్రమ, ప్రాచీన లిపి స్వరూపం, కవిస్వభావం, పరిశోధన పాటవం, గ్రంథపరిష్కరణకు పనిముట్లు. చిత్రశుద్ధి గ్రంథపరిష్కరణకు అయువుపట్టు. తమకు నచ్చని ప్రయోగాలు, తెలియనివి తప్పలని ప్రాచీనగ్రంథాలు తిరిగి వ్రాయుటకు జంకని రోజుల్లో ఉన్నది ఉన్నట్లు భావితరాలకు దక్కనట్లుగా గ్రంథపరిష్కరణ శాస్త్రీయ పద్ధతిగా రుపొందించారు వేటూరివారు.

వారు పరిష్కరించి ప్రచురించిన గ్రంథాలు 23 -- ఉదా: రంగనాథరామాయణం, మనుచరిత్ర, అన్నమాచార్య సంకీర్తనలు (4, 5 సంపుటాలు), సుభద్రాకళ్యాణము. చరిత్రలు 4 -- తంజావూరి ఆంధ్రరాజుల చరిత్ర, శృంగార శ్రీనాథము (రెడ్డిరాజుల వైభవాలు), అన్నమాచార్య జీవితచరిత్రము, మరియు ఆంధ్రదేశీయ సంస్కృత కవుల చరిత్ర కొంతవరకు. ఇవికాక 9 అముద్రిత పరిష్కృతములు, 8 సంకలనములు, వారు వ్రాసిన కథలు (6), వాఘ్యానములు (4), అనువాద నాటకములు (7), వచన కృతులు (5), కవితా రచనలు (56) కలవు. రాశిలోను వానిలోను అమూల్యమైన సంపద వారిది.

సమకాలీనుల ప్రశంసలు: అర్థంలేని వ్యర్థమైన బిరుదులకంటె వారి సమకాలీనుల అభిప్రాయాలు వేటూరివారి కీర్తికి దృష్టాంతముగా నిలుస్తాయి.

“తాము విన్న ఏ బిచ్చగాండ్ర పాటను గురించో, తమ చెవిన పడిన ఏ నుడికారాన్ని గురించో, తమకు దొరికిన ఏ తాళపత్ర గ్రంథాన్ని గురించో, తాము చూచిన ఏ ప్రాచీన శిల్పాన్ని గురించో వారు తన్మయులై ప్రసంగిస్తుంటే కవితత్వం ఏ రక్తాణువుతోనూ లేని వాడైనా ఉత్తేజితుడైపోతూవుండేవాడు.” ఆంధ్రప్రభ సంపాదకీయం, 31.8.1950

“వేటూరివారి వాఖ్యలను బీతికలన దెలుగుంబొలంకిన
 పేటలు రేగు గందవొడి వెట్టిన పూతలు” విశ్వనాథ, 1938

“నాకంటె నెక్కువ గ్రంథపరిశోధనము చేసిన మీవంటివారు నాకు తోడ్పడిచేయూతనిచ్చి” వీరేశలింగం, 9.12.1917

“మూడు మూర్తులా ఆయన పరిశోధకుడు, మూర్తిభవించిన
 పరిశోధన ఆయన” మల్లంపల్లి సోమశేఖరశర్మ

చివరగా ఇంకనూ మీ ఆసక్తి వేటూరిసుందరరామ్మూర్తిగారు అయినచో, వారికి సంబంధించిన విషయముకంటె -- ప్రభాకరశాస్త్రిగారు సుందరరామ్మూర్తిగారి పెద్దనాన్నగారు. వేటూరి సుందరరామ్మూర్తిగారి ప్రస్తావన వచ్చినప్పుడు పదిమార్లకు ఒక్కమూరైనా వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు జ్ఞప్తికి వచ్చినను చాలు, తెలుగుతల్లి పులకించిపోతుంది.

వరం-అవరం

వూజిత

రాజాలక్ష్మి - న్యూజెర్సీ

కథల పోటీలో

రూ.1000/- బహుమతి పొందిన కథ

ఆకాశంలో పార్లు

తున్న మేఘాలు -

అతడి చేతిలోని ఫోను

రిసీవర్ బిగుసుకుంది; ఆ

వార్త అతడిలో మహేం

ద్రజాలాన్ని స్పష్టిస్తోంది;

రక్తం ఎక్కడెక్కడికో

మహోద్భతంగా ప్రవహి

స్తోంది!

పెళ్ళయిన పన్నెండేళ్ళకి

బిడ్డ -

"ఆడపిల్ల అయితేనేం,

మగవాడయితేనేం -

తనకూ ఓ బిడ్డ!"

ఏదో తెలియని ఉద్వేగానికి గురయ్యాడు; కొత్త

అలజడికి లోనయ్యాడు.

అతడు 'చందూ' అని పిలవబడే చంద్రం.

మరి రెండు నిమిషాలలో మారుతీ 'జిన్' రోడ్డెక్కింది...

లోకమంతా వందనవవలాలా; జనమంతా ఆనందాతిశయంతో వరుడెత్తు

తున్నట్లు కనిపించారు.

అతనికి భార్య గుర్తొచ్చింది. మన్మథుని నిల్లూలా భాసించే ముక్కు గుర్తొ

చ్చిందతనికి...

ఆ ముక్కు తన బిడ్డకే కూడా వస్తే...

ఆ ముక్కు చూసే కదా పింగ్‌పాంగ్ అమె రేఖాచిత్రం గియాలని ముచ్చ

టవడింది!

అడపిల్ల...

..ఎలా వుందో... అచ్చం అమ్మను పోలి వుంటుంది. కూతురికి తల్లి

పోలికలు వస్తే అద్భుతవంతురాలంటారు...

ఆ పాప తాలూకు అలోచనలతోనే నర్సింగ్ హోమ్ కాంపౌండులోకి

అడుగుపెట్టాడు.

ఎక్కడో గుండెల్లో ప్రాగంభమైన చిన్న కదలిక ప్రతి అవయవానికి పాకి

ఉత్సాహం తరంగమై ఊపిస్తోంది.

అంజలి... తన భార్య పుష్ప గదిలోకి అడుగుపెట్టాడు.

అటెండెంట్ తనను చూస్తూనే గౌరవంగా లేచి సలబడింది.

— శి.పద్మావతి —

అటువైపు తిరిగి పడుకున్న అంజలి పట్ల తనకున్న ప్రేమని - తనకు ఓ బిడ్డను అందించిన ఆ మాతృమూర్తికి తన కృతజ్ఞతని తెలియజేయడానికి ఆమె భుజం మీద చేయి వేసి వొక్కాడు.

"సార్... అమ్మగారికి మత్తు ఇచ్చారు-" అటెండెంట్ చెప్పింది.

ఆమె మీదకు వంగి బుగ్గ మీద ముద్దు పెట్టుకున్నాడు. "థాంక్యూ డార్లింగ్, థాంక్యూ వెరిమచ్..." అంటూ ఆక్కుణ్ణుంచి కదిలాడు. "బేబీ ఎక్కడ..." అనడుగుతూ పర్చు తెరిచి చేతికి వచ్చిన నోళ్ళను తీసి అటెం డెంట్ చేతికి ఇచ్చాడు.

"థాంక్యూ సర్... సిస్టర్‌కి చెబుతాను, ఇవ్వుడై తీసికెళ్ళింది" అంటూ సుడి గాలిలా కదిలింది.

తన బిడ్డను చూసుకోబోతున్నాడు... గత పన్నెండేళ్ళ తన మధుర స్వప్నాన్ని ఏక్కించబోతున్నాడు...

నరాలను నలిపేస్తున్న ఉత్కంఠ, ఉద్వేగం, గుండె గొంతులో కొట్టాడు తున్న భావన!

సిస్టర్ వస్తోంది... తెల్లని యూనిఫారంలో వుంది సిస్టర్; మంచులో స్నానించిన మల్లెపూవులా వుంది సిస్టర్!

అడుగులు పడుతున్నకొద్దీ తనకూ, తన స్వప్న సామ్రాజ్యానికే దూరం తరిగిపోతోంది. బిడ్డను ఒక చేత్తో అందుకుని మరో చేత్తో ఒక బంగారు ఉంగరాన్ని బహూకరించాలని సిద్ధపడ్డాడు. ఆ అవదం అతిశయించి గుండెను గుప్పెట బిగిస్తోంది. ఊపిరి పీల్చడం కష్టంగా వుంది. 'తన బిడ్డను తాను చూస్తాడా... తన బిడ్డను రెండు చేతుల్లోకీ తీసుకొని ముద్దాడే యోగం నకి వుందా? భగవాన్... ఏమిటో గుండెనొప్పి క్షణక్షణానికి ఉధృతమవుతోంది... పన్నెండేళ్ళుగా ఎదురుచూస్తున్న మహత్తర క్షణాలను ఇలా మార్చేస్తున్నావా?' - మనసు మూగగా రోదిస్తోంది. కానీ కళ్ళు, చేతులు బిడ్డ కోసం ఆశ్రంగా చూస్తున్నాయి.

తల్లి అపస్మారక స్థితిలో వుంది... బొద్దు కోసిన బిడ్డ సిస్టర్ చేతుల్లో వుంది. అటెండెంట్ - పెయిడ్ సర్కెంట్!

"ఇదిగోండి మీ పాప..." అంటూ ఆ వసికండుని అందించడానికి చేతులు ముందుకు చాచిందామె!

ఆ పాపని అందుకోవడానికి చేతులు చాచిన అతడు అస్రయత్నంగా పాప ముఖంలోకి చూశాడు. అంతే!!

అది నవ్వుటి జలదరింపు కాదు, లక్ష ఓల్లుల షాక్...

రెప్పపాటు కాలంలో ఘోర ప్రమాదం తప్పింది. సిస్టర్ అతడి చేతుల్లోకి బిడ్డని విడవబోయే సమయంలో జరిగిందది...

ఆ పాప ఇండియన్ కాదు... నేపాలీ! ఆ ముఖం చూస్తే చాలు ఆ బిడ్డ ఎవరో చెప్పొచ్చు.

తన బిడ్డను - తన రక్తం పంచుకు వుట్టిన బిడ్డను అందుకోవడానికి చాచిన చేతులు ఆ నేపాలీ పాపను చూడగానే అస్రయత్నంగా వెనుకకు వచ్చాయి.

"సిస్టర్ ఈ బిడ్డ నా బిడ్డ కాదు... నా బిడ్డ మార్చిపోయింది. ఈ బిడ్డ నేపాలీ బిడ్డ" అని అతడు గొడవ చేయలేదు. అతడే కాదు, అతడి భార్య కూడా ఆ మాట అనలేదు. బిడ్డను చూస్తూనే ఆమె ఫెయింట్ అయింది.

తల్లి, తండ్రి - ఇద్దరూ ఆ బిడ్డను డిజ్‌వోన్ చేసుకుంటున్నారా?

ఇప్పుడు తెల్లబోవడం తెల్లని యూనిఫాంలోనున్న సిస్టర్ వంతయింది. అతడు ఆ గదికి వున్న సిటోట్ వైపు నడిచాడు. ఆశ్రయంతుంగా జేబులోని సిగరెట్ ప్యాకెట్ తీశాడు చందూ.

తెల్లని ఆ మొహం రక్తం నింపుకోవడానికి ఆయిదు నిమిషాలు వట్టింది. వెంటనే వెనుదిరిగింది.

చందూ అలోచనలు ఒకే ఒక పాయింట్ దగ్గర ఆగిపోయాయి.

- అంజలి తన ప్రాణం!

అమె ఊపిరికి భాషను పొదిగితే అది స్ఫురించే ఏకైక పదం 'చందూ'!

అమె పట్ల తనకు అపారమైన విశ్వాసం వుంది. ఎంతగా అంటే - తనని తాను విశ్వసించవంతగా!

అంజలికి చాలా సరదాలున్నాయి. మొక్కల్ని, కుక్కల్ని పెంచడమే కాదు, పురాతన వస్తువుల్ని సేకరించడం - అవురూపమైన పెయింటింగ్స్ తన ఇంట్లో అలంకరించడం!

ఈ క్రమంలో పరిచయమయ్యాడు పింగ్ పాంగ్. బుద్ధిజాన్తి అధ్యయనం చేయడానికి గుంటూరు జిల్లాలో వర్కటించిన ఆతర్ఫి ప్రభావితం చేసిన తెలుగువాడు సంజీవదేవ్ గారు. తుమ్మవూడిలోనే అంజలికి పరిచయమయ్యాడతడు. ఆ పరిచయంతోనే హోస్ట్ చేసింది. పింగ్ పాంగ్ లోని గొప్పతనం - కలరింగ్! ఆతడి కలరు స్కీమ్ వడ్డాది పాపయ్యగారిని గుర్తుచేస్తుంది.

ఓ రోజున తాను ఇంటికి వచ్చేసరికి హాల్ లో ఈజిల్ మీద కాన్వాసు రంగులు పులుముకుని వుంది. ఆ వర్ణచిత్రం - అంజలి!

ఆ చిత్రం చూస్తేగాని అంజలిలోని బ్యూటీ స్టాట్స్ గుర్తించలేకపోయాడు!

తన భార్య ఎత్తుపల్లాలను, బ్యూటీ స్టాట్స్ ని అమెతో కాపురం చేసిన తనకన్నా అతడే మెచ్చగా గుర్తించినందుకు మూసవ నహజమైన ఈర్వ్య-ద్వేషం-కోపం ఆతడిలో చోటు చేసుకోలేదు; అతడిలోని కళాకారుణ్ణి మెచ్చుకున్నాడు. పింగ్ పాంగ్ ని అతడు అంతగా అభిమానించడానికి మరో ముఖ్య కారణం వుంది. అది- పింగ్ పాంగ్ ఒక నగ్న చిత్రాన్ని గీసినా, చూసినా దానిగురించి వివరించినా ఎక్కడా అసభ్యత, ఆశ్చలత అనే భావం స్ఫురించదు. కళను కళాత్మకంగానే విశ్లేషిస్తారు. అయిన ఈజిల్ ముందు నిలబడితే ఆపరేషను టేబుల్ దగ్గర ఏప్రావ్ వేసుకున్న డాక్టర్! అందుకే పింగ్ పాంగ్ అంజలి నగ్న చిత్రం గీయడానికి తన సంసిద్ధతని వ్యక్తం చేసినప్పుడు కాదనలేదు. కానీ ఒక చిత్రకారుడుగా కాక ఒక మగవాడిగా అంజలిని చూస్తాడని ఊహించలేదు. అంజలి కూడా ఒక సాధారణ స్త్రీవలె లొంగిపోతుందనుకోలేదు.

ఎక్కడో పారపాలు జరిగింది. ఎక్కడ?

తాను అంజలిని అర్థం చేసుకోవడంలో పారబడ్డాడా?

** ** *

బాబు పుట్టిన మూడోనాడుగాని భార్యాభర్తలు ఇద్దరూ ఒకరొకరు చూసుకోలేదు. దాదాపుగా రెండు గంటలు కూర్చున్నా ఒకరితో మరొకరు మాట్లాడుకోలేదు. ఇలా ఎందుకు జరిగింది? అని అడిగితే సమాధానం చెప్పాలని అమె ఉద్దేశం. కానీ అతడు ఆ ప్రసక్తి తీసుకురాలేదు. చివరకు అమె నిశ్శబ్దాన్ని భగ్నం చేసింది.

"ఇలా ఎలా జరిగిందో నాకు తెలియదు. ఒకటి మాత్రం నిజం - ఇది నా అంగీకారంతో జరగలేదు. నేను స్వహాలో లేనప్పుడు జరిగివుందాలి. ఆతడించే మోసగాడని నేను అనుకోలేదు. హాస్పిటల్ స్టాఫ్ అంతా బేబీని ఎంతగా చూస్తున్నారు. నేను భయించలేకపోతున్నాను. తొందరగా ఇంటికిళ్ళిపోదాం"

"అంజలి - ఈ రోజున హాస్పిటల్ స్టాఫ్ చూశారు; రేపు ఇంతకన్నా విశాలమయిన ప్రపంచం చూస్తుంది. ఎవరో ఏదో అనుకుంటారని మనం అలోచించడమేమిటి? లోకం కోసం మనం బ్రతకడం లేదు. మనకోసం మనం బ్రతుకుతున్నాం.

FOR ANY CHILD MOTHER IS THE REALITY. FATHER IS THE CONFIDENCE.

'పాపా... ఈయనే నీ తండ్రి' అని ఎవర్ని చూపితే. వారివే తండ్రిగా నమ్ముతుంది బిడ్డ. అలాగే భర్త కూడా! ఈ బిడ్డకు తండ్రి ఎవరని నేను అడగడం లేదు. నేను నిన్ను సరిగా అర్థం చేసుకోలేకపోయానా? అని గుంజుటన పడుతున్నాను. అంటే...!!

"మీ ఉద్దేశం నాకు అర్థమయింది. నాకు ఇరవైనాలుగు గంటల టైమిన్వంది - చాలు. దయచేసి నన్ను ఒంటరిగా వుండనివ్వండి"

మారు మాటాడకుండా బయటకు నడిచాడతడు.

సరిగ్గా ఇరవై నాలుగు గంటల తర్వాత హాస్పిటల్ కు తిరిగివచ్చిన అతడికి అమె రాసిన లేఖ సమాధానమయింది.

దియర్ చందూ!

ఏ బిడ్డకయినా తల్లి నిజం; తండ్రి నమ్మకం.

నీ నమ్మకం నమ్ముయింది. నిజమయిన కారణం నాకూ తెలియదు. ఇది మాత్రం నిజం.

శెల్వ్ - శాశ్వతంగా!

-అంజలి

-అని ఉత్తరం రాసిపెట్టి సుదూర ప్రాంతాలకు వెళ్ళిపోవడానికి రైలుస్టేషనుకి వెళ్ళిన అమె ప్రయత్నాన్ని అడ్డుకున్నాడు; ఇంటికి తీసుకోవచ్చాడు.

పై సంఘటన జరిగిన మూడు రోజులకి గాని అమరావతి మ్యూజియం స్టడి చేయడానికి, వెళ్ళిన పింగ్ పాంగ్ తిరిగి రాలేదు. విషయం వింటూనే నిర్ఘాతపోయిన పింగ్ పాంగ్, చందూ దంపతుల్ని వెంటబెట్టుకుని చందూ ఫ్యామ్లీ డాక్టరు దగ్గరకు వెళ్ళాడు. ఆ డాక్టరు నిర్ధారణ ఆ దంపతుల్ని నిర్ఘాతపరిచింది!

పింగ్ పాంగ్ వైవాహిక జీవితానికి అనర్హుడు!

అతడి వలన ఓ స్త్రీ తల్లి కావడం అసంభవం.

మరి ఆ బిడ్డ?

"నాకు తెలియదు. నేనొక దేశ దిమ్మరిని. నన్ను ఈ బంధాలతో బంధించకండి" అంటూ అక్కడ్నుంచి నిష్క్రమించాడు.

పుట్టిన బిడ్డకు నేపాలీ లక్షణాలు!

ఇంట్లో వున్న నేపాలీ వస్తువునకుడు!!

మరి ఆ బిడ్డ?

-దిక్కు తోచక భార్యాభర్తలు ఇద్దరూ కూలబడివున్నస్థితిలో వచ్చింది బామ్మ! బొమ్మలా వున్న ఆ పసిపిల్లను చూస్తూనే "ఓయమ్మో, మా అప్ప ఎన్ని తరాలకు మళ్ళీ మా ఇంట్లో పుట్టింది!" అంటూ వారు నొక్కుకుంది.

భార్యాభర్తలు ఇద్దరూ బామ్మ మాటలు అర్థంకాక చూస్తుండిపోయారు. వారి భావాల్ని అర్థం చేసుకున్న బామ్మ అటకమీదున్న ఫోటోలు తీయించింది.

ఓ ఫోటోలో మిలటరీ యూనిఫాంలో వున్న వ్యక్తి సరసన నేపాలీ యువతి!

-అయిదు తరాల క్రీతం జరిగిందది: చందూ తాతల తాత మిలటరీలో పనిచేస్తుండగా ఓ నేపాలీ యువతిని పెళ్ళాడాడు. అయితే వారికి కలిగిన సంతానం లక్షణాలన్నీ మన లక్షణాలే!

అయిదు తరాల తర్వాత- ఆ కుటుంబంలో నేపాలీ లక్షణాలు!!

అయిదేమిటి ఏడు తరాల వరకు ఇది సంభవమే. అందుకే అంటారు పెళ్ళి సంబంధాలు చూసేటప్పుడు అటు ఏడు తరాలు, ఇటు ఏడు తరాలు చూడమని!

"అవును.... కాదు అనే మాటలు చాలా పాతవి చాలా చిన్నవి.

అయినా ఇవి చెప్పడానికి ఎంతో ఆలోచన అవసరం."

- వైద్యగరస్

"మరీ తక్కువ విషయాల గురించి మరీ ఎక్కువ తెలిసిన వాడిని నిప్పుణుడు అంటారు."

- నికొలాస్ ము ర్రేబల్

***PROVIDING SPECIALIZED PEDIATRIC PERSONAL CARE OF
INFANTS, CHILDREN AND ADOLESCENTS FOR OVER 20 YEARS***

DR. VIJAYA RADHAKRISHNA MD. FAAP

**Board Certified Pediatrician and Associate Professor Of
Pediatrics at UMDNJ, Chief of Pediatrics at MRMC**

Actively teaching medical, PA students and Pediatric residents

Children with disorders including asthma, hyperactivity and attention deficits, childhood nutrition, receive utmost care and counseling. Registered nurses offering online telephone advice during office hours. Also provide Free Prenatal pediatric counseling for expectant parents.

Dedicated & Experienced Associates

DR. RAVI CHENNAPRAGADA, MD

&

DR. GAURANG PATEL, MD

Admission Privileges as Senior Pediatrician at Four Hospitals

NEW BRUNSWICK: RWJH AND ST PETER'S UNIVERSITY HOSPITALS

EDISON: JOHN F KENNEDY MEDICAL CENTER

PLAINFIELD : MUHLENBERG REGIONAL MEDICAL CENTER

We Accept Over 20 Health Care Insurance Plans

Two Fully Modernized Offices with State of Art Diagnostic Equipment and Computers

**155 Stelton Road
Piscataway, NJ 08854
(732) 752-8442**

**172 Summerhill Road, Suite # 4
East Brunswick NJ 08816
(732) 390 -7552**

*Monday - Saturday (Day and evening Hours), Separate waiting Room for sick and well care
Best of all we communicate in Indian languages*

నా తెలంగాణా

పరపీడన పరాయణత్వాన అణువణువునా అణిగిన నా తెలంగాణా
 ఆకమణదారులో ఆరడికి హడలని తెలుగు జాణ నా తెలంగాణా
 తెలుగుతనం తప్పని శాసించిన నిజామును నిలువునా ద్రోలిన నా తెలంగాణా
 తెలుగువెలుగైన నగటి భాగ్యనగరాన్ని తీర్చిదిద్దిన నా తెలంగాణా
 నిజాము నిరంకుశత్వాన నలిగిన తెలుగుమాట ఆనాటి నా తెలంగాణా
 రాష్ట్రరాజధాని పేరు కడా తేటతెలుగున మార్చలేని నా తెలంగాణా
 తెలుగుపాఠశాలే పాపం అన్న పాలనవున్నా
 ఉగ్గపాలతో ఊపిరులతో తెలుగు నిల్చుకున్న ఆనాటి నా తెలంగాణా
 ఆరోగ్యకేంద్రాలు, తెలుగు విద్యాలయాలు
 పర్యాకమణదారుల పేరున నిల్చిన ఈనాటి (నేటి) నా తెలంగాణా
 ఆంధ్ర, రాయలసీమ సోదరీమణులకు
 సరియైన సాటి, సిరియైన నా తెలంగాణా
 ముద్దుబిడ్డలు ముగ్గురని మురిసిపోయిన ఆంధ్రభారతీ
 అండన అల్లారు అందాల రమణి నా తెలంగాణా.....

- రమ్య
 Stanhope, NJ

మెహెరు బాబా బ్రోవరా - మధ్యమావతి రాగం

మెహెరు బాబా బ్రోవరా.... || మెహెరు ||
 నిన్నే నమ్మితి, నమ్మితి, నమ్మితి || మెహెరు ||
 ఎంతగ వేడిన ఉలకవు, పలకవు
 బాబా బాబా కోపమా? || మెహెరు ||
 స్వార్థమె నాలో తొలగనె లేదు
 ప్రేమే నాలో కలుగనె లేదు
 మాటొక దారీ మనసొక దారై
 కపటినైతీ... కావరా ... || మెహెరు ||
 పాపిని పతితుడ పరమకిరాతుడ
 పాహి పాహి పరమకృపాళూ!
 నను క్షమియించి నీ కృపజూపి
 వేగమె నీలో జేర్చుకోరా ... || మెహెరు ||

-- మంతవాది శ్రీ రామమూర్తి
 Edison, NJ

BRENTWOOD MORTGAGE COMPANY

ROOSEVELT PLAZA, 2 W NORTHFIELD ROAD, SUITE 204B, LIVINGSTON, NJ 07039

PHONE: (973) 597 0909 Email: brentwoodmtg@att.net FAX (973) 597 0880

Contact: RANJIT BAROT

TAKE ADVANTAGE OF THE LOWEST RATES IN THE LAST 25 YEARS

NO POINTS - COMPETITIVE RATES FROM NATION'S TOP LENDERS

- PURCHASE & REFINANCE
- 1-4 FAMILY, 2ND & INVESTMENT HOMES, CO-OPS, CONDOS
- REFINANCE WITH or WITHOUT CASH OUT (extra cash in your hands)
- CONSOLIDATE DEBT AT FIXED LOW RATES
- NO INCOME / NO ASSET PLANS
- JUMBO & SUPER JUMBO LOANS
- WE HAVE LIBOR PROGRAM (LOW FLUCTUATING ADJUSTABLE RATE PROGRAM BASED ON LONDON INDEX)

NJ Dept of Banking Licensed Mortgage Broker
 MEMBER OF LIVINGSTON AREA CHAMBER OF COMMERCE

మెటప్పులు: 'సంసార సాగర సముత్తరణైకోసేతో'

ఆచార్య వేమూరి వేంకట రామనాథం, Piscataway, NJ

ఈ వ్యాస శీర్షికం వేంకటేశ్వర సుప్రభాతంతో ఏ మాత్రం పరిచయమున్నవారికైన శీఘ్రంగా విదతమవుతుంది. అందులో ఆయన చేసే సంబోధనలలో ఇది యొకటి. 'శ్రీ మన్నభీష్టవరద', 'వేదాంతవేద్య', 'నిర్మలగుణాకర' మొదలయినవి మఱెన్నో ఉన్నాయికాని, నాకు పై మకుటం అనేకవిధాల ప్రభావవంతంగా తోస్తుంది.

అందులో మూడుభాగాలున్నాయి: సంసారసాగరం, సముత్తరణ, సేతువు. సంసారమనే సముద్రం దాటటానికి వంతెన అని యీ విశేషణం యొక్క భావం. భగవంతునికి లెక్కలేనన్ని సంబోధనలను చేస్తూ ఉండడం మనకు సహజమే. అందులో యిదొకటి అని యెంచి తృప్తిపందవచ్చు.

అయితే ఈ సంబోధనలో ఏదో ప్రత్యేకత ఉన్నదనిపించి యీ వ్యాసం వ్రాస్తున్నాను.

మొదటి పదం 'సంసారసాగరం' తీసుకుందాం. ఈ సాగర ఉపమానంలో ఎంతో గూఢార్థం ఉంది. సాగరం రత్నగర్భం అనగా అది రత్నాలకు ఆలవాలం. ఉత్తమమైన ముత్యాలు సాగరగర్భంలోని ఆణి ముత్తేపుచిప్పలలో పాదగబడతాయని మనకు వినిపిస్తాయి. సంసారంలో అంత ఆనందదాయకమైన మహత్తు ఉంది.

సాగరంలో అన్ని నదులు కలుస్తాయి. ఏది తన ప్రత్యేక సౌందర్యవిశేషాలతో ఎక్కడెక్కడ ప్రవహించినా, చివరకు అది సాగరంలో మిళితమవుతుంది. భూమిపైనున్న సమస్త అనుభవాలకు సంపుటం అయిన సంసారం ఈ ఉపమలో చక్కని ఉపమేయంగా నిలుస్తుంది. గృహస్థాశ్రమయొక్క ఉత్తమత్వం ఊరకే ఆపాదించబడలేదు. ఒకవ్యక్తి సమగ్రసౌష్ఠ్యానికి అది యెంత సాధనమో, ప్రపంచం నిరంతరంగా ప్రభవించటానికి కూడ అది అంత మూలస్థాయిం. ఒక చిన్న సాంఖ్య విశేషం: ప్రపంచంలో ఎందరు గృహస్థాశ్రమం అనుభవించకుండా కేవలం బ్రహ్మచారులుగా గాని సన్న్యాసులుగాగాని ఉన్నారు? చాల తక్కువమంది.

తానూ నీరే అయినా నది యే ఒక్క ప్రదేశంలోనో దేశంలో ప్రవహిస్తుంది. కాని సముద్రం అన్ని నదులు కలిపే సంగమస్థానం. అలాగే సంసారంలో అన్నిరీతుల అనుభవాలు క్రోడీకరించబడుతాయి.

సాగరంలోని అలలు నిరంతరం మ్రోగుతూ ఊగుతూ ఉంటాయి, సాంపు కలిగిస్తాయి. సూర్యకిరణాలు, చంద్రబింబం ప్రతిబింబించినపుడు వాటి రంజన మఱితగా కనిపిస్తుంది. అమవస, పున్నమ సమయాలలో అలలు కేరింతలు కొట్టినట్లు బ్రహ్మాండంగా ఉంటాయి. ఆకాశం ఎత్తులు పరికిస్తున్నట్లుగా, సంసారంలో కూడ అన్నివిధాల ఎత్తుపల్లాలు కలుగుతూ ఉంటాయి. కొన్ని సందర్భాలలో సంతోషంతో ఉబలాటం కలుగుతూ ఉంటుంది. అలలకు పోటు ఉన్నట్లే, సంసారానుభవాలలో హెచ్చుతగ్గులుంటాయి. అవి లేకపోతే సంసారం పాపిపట్టిన నీటిగుండంలాగా ఉంటుంది. ఇది కొంత అలజడి కలిగించినా, పైకి క్రిందకు ఒరిగేప్పుడు ఇంకా యెంతో దడపుడుతుంది. సంసారంలోని యిబ్బందులుకూడ యిలాగేకదా. సాగరంలో సర్పింగ్ చేయటం ఆనందదాయకంగా ఉంటుంది. కాని అనుభవజ్ఞులకు కూడ ఒక్కొక్కప్పుడు అది అపాయకరమైన వినోదంగా

పరిణమిస్తుంది. సంసారంలో సుఖనిరీక్షణలలో విరుద్ధఫలితాలుకూడ ఉంటాయిగదా.

సాగరతరంగాలు ఎంత కనులకింపుగా పైకి క్రిందకు దొర్లినా, తీరానికి చేరి తిరిగి వెనుకకుపోతాయి, ఎవరో త్రాడువేసి లాగారా అన్నట్లు. వాటి పరుగులోని నురుగులు మాత్రం తీరపు ఇసుకలలో నిల్చిపోతాయి, ఇగిరిపోతాయి. సంసారంలో తటస్థమయిన సుఖదుఃఖాలు కూడ నిజానికి తమదారిని తాము అదృశ్యమవుతాయి కాలగర్భంలో; వాటి స్ఫుటులు మాత్రం తెల్లగా మన మనస్సులలో నిల్చిఉంటాయి, కొంతకాలం; ఆవల అవికూడ ఇగిరిపోతాయి.

సాగరం ఇటీవల ఎత్తుపెరుగుతున్నదని శాస్త్రజ్ఞులు చెబుతున్నారు. అయితే మనకేమి, అనుకొనకూడదు. ఇప్పటికే పల్లంగా ఉన్న ప్రదేశాలనేకం పైకి ఉబుకుతున్న సముద్రంలో మునిగిపోతాయి, కాలక్రమాన. 'తువాల' అనే పసిఫిక్ ద్వీపం దాదాపు సంపూర్ణంగా మునిగిపోతుందని అంటున్నారు. యుగాల దైర్ఘ్యంలో ఎన్ని పరిణామాలిలాటివి కలిగాయో, యెన్ని భూములు నీటిలో కబళింపబడినాయో, భూగోళశాస్త్రవేత్తలు చెప్పగలరు. సంసారంకూడ కొన్ని సందర్భాలలో వంశాలను పూర్తిగా తుడిచివేస్తుంది, దాని దూకుడు ప్రవర్తనలలో.

సాగరం ప్రపంచమంతకు సర్వసాధారణమైనది. మన వసతికోసం దానికి వేటువేటు పేర్లు పెట్టాము. ఇండియా చుట్టుఉన్న సముద్రజలాలూ, అమెరికా చుట్టు ఉన్న సముద్రజలాలూ, ఒకటి! రెండూ జలమే అనికాక, ఎందులోని బుద్ధుడం ఎందులో కలిసిపోయిందో తెలియదు. అలాగే సంసారం అన్నది ప్రపంచమంతా సర్వసామాన్యవృష్ట; దానిలోని సుఖదుఃఖాలు, అనుభవాలు అంతట ఒకేరకం, సంసారసంస్థకు ఏ పేరుపెట్టుకొన్నా - వివాహమనికాని, సంబంధమనికాని, కేవలం కలిసియుండటం అనికాని! ఈ అంశం యొక్క సార్థక్యం ఏమంటే, వివిధదేశాలలో సంసారులు ఏ మతానికి చెందినవారయినా, ఎలా సంసారాలు ఏర్పడుచున్నా, అందఱికి మౌలికంగా సమస్యలు ఒకటి, అవితీరే సాధనము ఒకటి! ఇది ఈ వ్యాసం చివరి వాక్యాలలో స్పష్టమవుతుంది.

ఇక రెండవపదం చూతాము; సముత్తరణ అనగా దాటుట, పైన విపులీకరించిన సంసారసమస్యలను నివారించుకొనుట. ఒకవిధంగా ఇలా అర్థం చెప్పుకొనవచ్చు; సంసారంలో మనకు కలిగి సుఖదుఃఖాలు దాటుట. రెండు ప్రశ్నలు రేకెత్తుతాయి, ఒకటి, సుఖాలను కూడ దాటుటమెందుకు? రెండు, దుఃఖాలనే అయితే, అవి దాటి - అనగా తొలగించుకొని - కేవలం సుఖాల ఉయ్యాలలో ఊగుతూ ఉండవలెనని దీని అర్థమా? కాదు.

అదే అయితే, అత్యుత్తమైన మార్గం చచ్చిపోవటం. బ్రదికియున్నప్పుడు సన్న్యాసం తీసికొని యుండటమా, కాదు. ఈ విధంగా దుఃఖాలను, కష్టాలను తప్పించుకొనటం కాదు ఈ దాటుటలో ఉన్న నిజమైన భావం. ఈ చర్చ మనను మూడవపదానికి త్రోవజూపుతుంది.

ఆ మూడవపదం 'సేతువు'. ఈ పదం వాచ్యార్థంలో కాకుండా అలంకారార్థంలో మనం పరిశీలించాలి. ఒక ఒడ్డునుంకే మఱొక ఒడ్డుకు

వంటెన మీద పోవటంవల్ల వాటి మధ్యనున్న సాగరజలాలను తప్పించుకుంటాము. నిజమే, ఇదే మన ఆలోచన అయితే, అసలు వంటెనకు పనిలేదీరోజులలో; ఎందుకనగా విమానంమీద గాని - ఇటవలి వజుకు తఅమగా - నౌకమీద గాని కాలు తడికాకుండా ఒక ఒడ్డునుండి మఱొక ఒడ్డుకు ప్రయాణం చేయవచ్చు.

ఇక్కడ సేతువు అన్న పదానికి శబ్దేతరభావం ఆపాదించాలి. సంసారం తొలగించుకొనటం ఎందఱకు సాధ్యమవుతుంది? అదే పెక్కురు నిరసీస్తే, ప్రపంచం ఎలా నిలుస్తుంది? అది ప్రకృతి విరుద్ధమైన ఆలోచన. మఱి సంసారంలో మునిగియుంటే పరమార్థం ఎలా లభ్యమవుతుంది? ఈ లభ్యతాప్రాప్తికి ఏదో సాధన ఉండాలిగాదా.

అది అనేక శ్లోకాలలో భగవద్గీతలో చెప్పబడింది. మానవప్రవర్తనలో అలవరచుకొనగల మూడుగుణాలలో - సత్య రజస్తమాగుణాలు - సత్యగుణము నిర్మలమైనది, ప్రకాశవంతమయినది, వికార రహితమైనది.

‘తత్ర సత్యం నిర్మలత్యాత్ ప్రకాశకమనామయం’ -

(14వ ఆధ్యాయము, 17వ శ్లోకము)

సత్యగుణముచే జ్ఞానము కలుగుతుంది. రజోగుణముచే లోభము, తమో గుణముచే మోహప్రమాదము, అజ్ఞానము కలుగుతాయి.

‘సత్యాత్సంజాయతే జ్ఞానం రజసో లోభ ఏవచ ప్రమాదమోపహౌ దమసో భవతోజ్ఞానమేవచ.’

(14వ ఆధ్యాయము, 17వ శ్లోకము)

అందువలన సత్యస్వభావం పెంచుకొనటం మానవునికి - సంసారం చేసే వానికైనా - ప్రధాన ధర్మం. దీని స్వరూపం ఇలా వర్ణించబడింది; సుఖదుఃఖాలను సమానంగా తలుస్తూ, మట్టి, రాయి, బంగారములయందు సమభోజనం కల్గి, ప్రియాప్రియమునొకటిగా ఎంచగలిగియుండాలి. నింద కల్గినా, స్తుతి దక్కినా, ఒకటిగానే భావించగల స్పందన శక్తి ఉండాలి.

‘సమ దుఃఖ సుఖః సమలోష్ఠాశ్శకాంచనః

తుల్య ప్రియా ప్రియో ధీరస్తుల్య నిందాత్మ సంస్తుతిః’

(14వ ఆధ్యాయము, 24వ శ్లోకము)

ఈ భావం గీతలో పునశ్చరితమవుతూ ఉంటుంది. ఉదాహరణకు నాలుగవ ఆధ్యాయము, 22 వ శ్లోకములో; తానుగా కోరక, లభించినదానితో తృప్తిచెంది, ఈర్ష్యాభావము నశించి, హర్షశోకాది ద్వంద్వనుభవాలకు అతీతుడైనవాడు సిద్ధి చెందుతాడు. అట్టి కర్మయోగి కర్మలాచరిస్తున్నా, కర్మలచేత బంధింపబడకూడదు. అనగా సాగరతుల్యమైన సంసారాన్ని యీసడించనక్కఱలేదు. సరియైన సాధనలో దానిని నిర్వహించవచ్చు.

ఇలా వ్రాసుకుంటూపోతే యిది భగవద్గీతమీది వ్యాసంలాగ స్ఫురించవచ్చును - అది నా ఉద్దేశ్యమూకాదు, వలసిన పాండిత్యమూ నాకులేదు. మఱొక్కమాటమాత్రం: ఇంద్రియాలకన్నా శ్రేష్ఠమైనది మనస్సు, మనస్సుకన్నా బుద్ధి, బుద్ధికన్నా ఆత్మ. ఇలాంటి ఆత్మను తెలుసుకొనుమని గీతవాక్యం.

‘ఇంద్రియాణి పరాణ్యాహురింద్రియేభ్యం పదం మనః

మనసస్తు పరాబుద్ధిర్బుద్ధేః పరతస్త్వసః

(3వ ఆధ్యాయం, 42వ శ్లోకం)

పైన పేర్కొనబడిన ఆత్మను తెలిసికొనటమే సంసారసాగరం దాటటానికి ఉత్తతమైన సాధనం. అదే కావలసిన సేతువు.

అంతేగాని, అది యిది చేసి భగవంతుడన్నవారికెవరికో ప్రీతిని కలిగించటం మన సంసారం దాటే సేతువు అనుకొనటం కంటే, ఆ సాధనం మనలోనే ఉంది. అది గ్రహించి ఆ సాధనంకోసం సన్మార్గంలో పరిశ్రమించవలసియుండటం ప్రతి సంసారికి అత్యవసరధర్మం. ఇది గ్రహించుకొనలేక ‘ఆయనను’ ప్రార్థించి పరమత్వసిద్ధిని పొందవలెనని తహతహపడుతూ ఉండటం జ్ఞానమంతమనిపించుకోదు.

వివరకొక అనుబంధవాక్యం. సంసారం అన్న పదానికి గార్హస్థము (ఆలుబిడ్డలతో ఉనికి) అన్న సాధారణార్థం అలా ఉంచి, అసలు ఆ పదానికిగల విశాలభావం తెలిసికొందాం. నిఘంటువు ప్రకారం అది ‘ప్రపంచ జీవనయాత్ర, జననమరణ ప్రవాహము, ప్రపంచ సంబంధమైన జ్ఞాంతి, ప్రాపంచిక వ్యామోహము’. ఈ విధంగా సంసారసాగరం అన్న పదంలోని మూలాంశం ఇహలోక కామన. ఇది వైవాహికస్థితియేది అయి మనుష్యునిలో కలిగే ఉబలాటాన్ని సూచిస్తుంది. కాబట్టి జననమందిన ప్రతిమానవుడు ఇందలి వ్యామోహం అతిక్రమించవలసిన ఆవశ్యకత ఉంది. అదే ‘సేతువు’ గా అలంకారపాయంగా చెప్పబడింది. ఆ ‘సేతువు’లో గల సంపూర్ణార్థం పైన వివరించాను. దీని ప్రాముఖ్యమతవిషయకమయినది కాదు. ఒకదేశానికి చెందినదికాదు. సమస్త మానవకోటికి ఇది వర్తిస్తుంది.

ఇప్పుడు మీకు తెలియటమేకాక, సమ్మతంకూడ అవుతుందనుకుంటాను, వేంకటేశ్వర సుప్రభాతంలో ఆయనకు అర్చింపబడిన సంబోధనలలో నాకు ‘‘సంసార సాగర సముత్తరణైకసేతో’’ అన్నది మిగత అన్నిటికంటే సమంజసతమం అని యెందుకు అనిపిస్తుందో!. 000

FLAVORS

GOOD INDIAN FOOD

CATERING FOR ANY OCCASION

AUTHENTIC SPECIALITIES FROM ALL REGIONS OF INDIA TAKEOUT AND DELIVERY

TEL: 732.951.1595

FAX: 732.951.1596

www.flavorsfood.com

All Smiles

General, Cosmetic & Implant Dentistry

VISHALI NANDIWADA, D.M.D.

High Quality Personalized Care

Hours by Appointment

24 Plaza 9, Englishtown, NJ 07726

(732) 431-2622

Lakshmi Nandiwada M.D.,F.A.A.P

Board Certified in Pediatrics

Pediatrics and Adolescent Medicine

24 Plaza 9, Englishtown, NJ 07726

(732) 431-0505

Office hours by appointment

Most Insurances Accepted

Prem A. Nandiwada M.D.,M.S.

Board Certified in Internal Medicine

Gastroenterology

24 Plaza 9, Englishtown, NJ 07726

(732) 625-0210

267 Hobart Street, Perth Amboy, NJ 08861

200 Perrine Road, Suite 227, Old Bridge, NJ 08857

Participation in most local hospitals

Office hours by appointment

Most Insurances Accepted

అద్భుత గానమూర్తి పద్మశ్రీ డా. మంగళంపల్లి బాలమురళీకృష్ణ

- పాలగుమ్మి విశ్వనాథం, Retd. Writer, Composer, Producer of Light & Classical Music, AIR, Hyderabad, AP

ఆరోజు పుష్యబహుళపంచమి (5-1-1942). కావేరీ తీరాన తిరువయ్యూర్ గ్రామంలో త్యాగరాజు స్వామి సమాధికి ఎదురుగా, అనాటి మేటి సంగీత విద్వాంసులంతా బారులుతీర్చి కూర్చుని ఉన్నారు. సర్వస్వాన్నీ అర్పించి, తన శేషజీవితాన్ని త్యాగరాజు స్వామి సేవకై అంకితం చేసిన విద్వాంసులందరి, సంగీత విద్వాంసురాలు బెంగుకూరు నాగరత్నమ్మ స్వామివారి ఆరాధనోత్సవాల ఏర్పాట్లని యధావిధిగా జరుగు తున్నాయో లేదో అని ఓ కంటకనిపెడుతూ చూస్తు న్నారు. పది పన్నెండు తంబురాల నాదం ఆవరణ అంతా నిండింది. మృదంగ వాయులీన వాయిద్యాలు జత కలిపాయి. విద్వాంసులంతా ఐక్య కంఠంతో త్యాగరాజస్వామి పంచరత్న కీర్తనలు భక్తిపారవశ్యంతో గానం చేస్తున్నారు. పంచరత్నసేవ అయిన తర్వాత ఒక్కొక్క విద్వాంసుడు ఒక్కొక్క కీర్తన పాడుతున్నారు. కూర్చున్నవారందరిలోనూ, ఆపుణ్యసమయంలో తాముకూడా ఒక కీర్తన పాడి ధన్యులవుదామనే తపా తపా కనిపిస్తోంది.

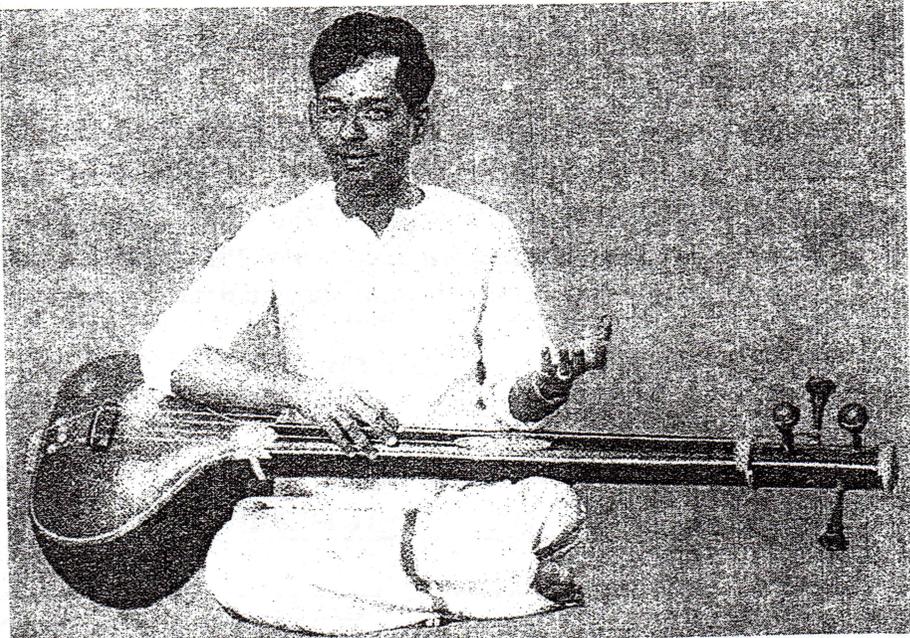
ఒక మీసాల పెద్దమనిషి ఒళ్ళో ఒక బాలుడు కూర్చుని ఉన్నాడు. ఈ మీసాల పెద్దమనిషి ఆ బాలుడి చెవిలో ఏదో ఊదారు. వెంటనే ఒక గాయ కుడు ముగించి మరొక గాయకుడు ఆరంభించే సమ యంలో చటుక్కున ఒక తీగలాంటిగొంతు, మధురాతి మధురంగా రివ్వస లేచింది. 'ఈశమనోహరి' రాగంలో 'మనసా శ్రీరామచంద్రుని' - అనే కీర్తన సమ్మోహనంగా పాడింది ఆ లేత గొంతు. సభలో ఒక్కక్షణం ఎవ్వరూ ఊపిరికూడా పీల్చుకోనంత నిశ్శబ్దం. మరుక్షణంలో "పాడింది ఎవరు? ఎక్కడ నుంచి వస్తోంది ఈ పాట!" అంటూ అన్నీ ఆశ్చర్యార్థకాలే! ఒకటే కోలాహలం. అప్పుడు ఆ మీసాల పెద్దమనిషి లేచినుంచుని ఆ బాలుణ్ణి పైకెత్తి అందరికీ చూపించారు. అప్పుడు ఒక కార్యకర్త "వీరు మాకు మాకు పరిచయస్థులే. గాయకసారస్వభౌమ పారుపల్లి రామకృష్ణయ్య పంతులుగారు. ఈ బాలుడు పంతులుగారి శిష్యుడు బాల మురళీకృష్ణ. పదేళ్ళ ఈ బాలుని తండ్రి, బెజవాడ వాస్తవ్యులు మంగళంపల్లి పట్టాభిరామయ్యగారు. వీలుచూసుకుని ఈ బాలుని కార్యక్రమం కొద్దిసేపు ఏర్పాటు చేస్తాం" అని చెప్ప దంతో సద్దు మణిగింది. మిగతా కార్యక్రమాలు అంత రాయం లేకుండా కొనసాగాయి.

రామకృష్ణయ్యగారు ఆ కార్యక్రమాలలో 7వ తారీఖున రాత్రి 8 గంటలకు పాదవలసి ఉంది.

ఈమధ్య ఘోరరాబారు పాటీ శ్రీ రాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం శ్రీ బాల మురళీకృష్ణగారికి ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి సమక్షంలో విశిష్ట సేవా సన్మానం గావించి ప్రాచాన్సెలర్ గా నియమించింది..

పంతులు గారు కార్యకర్తలతో తన ఆరోగ్యం అంత సరిగాలేదని, కా బట్టి తన శిష్యుడు బాలమురళీకి ఆ సమయం కేటాయించమని కోరా రు. పదేళ్ళని చెప్పినా చూడడానికి పదేళ్ల వాడిలా కనిపించటంలేదు. "అ అర్చకుడు పెద్ద విద్వాంసుల కోసం కేటాయించిన ఆ ముఖ్యమైన సమయంలో పాడడమా? అంత సేపు పాడగలదా!" అంటూ అను మానాలు కలిగినా పంతులుగారి మాట మీద వెుత్తానికి 7వ తారీకున 45 నిమిషాలు టైమ్ ఇచ్చారు. అందరూ కుతూహ లంతో ఎదురుచూస్తున్న 7వ తారీకు వచ్చింది "ఎవరో తెలుగు కుర్రాడు-

జన సందోహాన్ని కలయజూసి మందహాసంతో పాట ఆరంభించాడు. ఒక్కసారి వాతావరణమే మారి పోయింది. ఎదురుగా కూర్చుని పాడుతున్నది పదేళ్ళబాలుడా! లేకపోతే ఆ సంగీత సరస్వతి ఈ బాలుడి రూపంలో వచ్చి ఈ దివ్య గానాన్ని వినిపి స్తోందా! ఒకటే ఆశ్చర్యనందాలు! ఈ అద్భుత గాన ప్రవాహంలో 45 నిమిషాలు ఇట్టే దొరిపోయాయి. కార్యకర్తలు మరో అరగంట పొడిగించారు. తర్వాత మరో అరగంట, మరో పావుగంట ఇలా పొడిగిం చుకుంటూ వెళ్ళారు. చివరికి మంగళం పాడి కచేరీ పూర్తిఅయ్యాయి. ఒక్కసారి జనప్రవాహం వేదికచుట్టూ మూగేశారు ఈ బాలుణ్ణి దగ్గరనుంచి చూడడానికి. వెంటనే ఒక జమాజట్టిలాంటి వాలంటీరు వచ్చి, పిల్లవాణ్ణి బుజాన్న వేసుకుని జన సమాహాన్ని చీల్చుకుంటూ వెళ్ళి ఇట్టే మాయమయ్యాడు. గురువు గారు రామకృష్ణయ్య పంతులుగారు, తండ్రి పట్టాభి

పదేళ్ళవాడు పాడతాడట!" అనేవార్త ఊరంతా ప్రాకింది. కిటకిటలాడుతూ జనం కూర్చున్నారు. ఇంతలో ఒక వాలంటీరు బాలుణ్ణి ఎత్తుకుని వచ్చి వేదికమీద కూర్చోపెట్టాడు. దృఢకాయులైన పక్క వాయిద్య విద్వాంసుల మధ్య కూర్చున్న పిల్లవాడు ఎవరికీ కనిపించటంలేదని జనం గోల పెట్టారు. అప్పుడు అందరికీ కనిపించేలా బాలుడు కూర్చునే ఆసనాన్ని ఎత్తుచేశారు. వెనక తండ్రి పట్టాభిరామయ్య తంబురా శ్రుతివేస్తున్నారు. బాలమురళీ చుట్టూ ఉన్న

రామయ్యగారు పిల్లవాడు ఏమయ్యాడో అని కంగారు పడుతుంటే, బెంగుకూరు నాగరత్నమ్మూళ్ ఈ తొడ తొక్కిడిలో పిల్లవాడికి ఏమి హాని జరుగుతుందోనని, పిల్లవాణ్ణి తెచ్చి తన గదిలోపెట్టి, తలుపులు వేసి ఎవరూ రాకుండా చూడమని ఒక వాలంటీర్ ని కాపలాపెట్టారని తెలియవచ్చింది. తర్వాత నాగరత్న మ్మూళ్ ఒక స్వాములవారిని తీసుకువచ్చి ఈ బాలుణ్ణి ఆయన పాదములపై పడేసి "స్వామీ ఈ బాలుడు సాక్షాత్తు త్యాగరాజుల అవతారం. ఈనాడు వాడు

OMEGA TRAVELS

18 E. Harrison Place, Livingston, NJ 07039

Centrally located in New Jersey

Plan your next trip with us!

Call
SHYLA

TEL: (973) 992-0138 (973)-992-0143 FAX: (973)-992-5491
Email: Omegatravels@home.com Omegatravels@hotmail.com

Visit: www.travelomega.com
Call for emergency travel needs/passport service

Millennium Info Tech

TEL: (609)-750 7120 FAX: (609)-750 1114 <http://www.mitiweb.com>

55 Princeton Hightstown Road, suite 201, Princeton Junction NJ-08550
(Easily accessible from Princeton Junction Train Station and Bus station.)

GET THE SKILLS NOW FOR A BETTER CAREER TOMORROW

JOBS JOBS JOBS JOBS JOBS JOBS JOBS

Attend the Open house on this Saturday from 10AM to 12 PM.

We offer training in:

Linux/UNIX/SOLARIS Admin.
Microsoft Technologies including .NET.
Oracle DBA.
Data Warehousing.
PeopleSoft.
Networking and other
HOT technologies.
Classes are forming now and are closing fast. Call us immediately at
(609)-750 7120.

We are accepting resumes for following positions:

People Soft CRM developers.
Oracle DBAs.
Cisco Network Engineers.
SIEBEL Developers.
Data warehousing and ETL Developers.
VB/ASP/.NET Web developers with Microsoft Certification.
Send your resumes to Jobs@mitiweb.com
With our excellent Fortune 500 company client resources, we provide placement assistance to qualified candidates. We pay top-notch salaries, and we also provide H1-B sponsorship & Green Card processing assistance.

పాడిన తీరు వర్ణనాతీతం. మాజన్మలు ధన్యం అయాయి. తమరు ఆశీర్వదించండి స్వామీ. కలకాలం కర్ణాటక సంగీతానికి సేవజేసే భాగ్యం ఈ అర్చకుడికి ప్రసాదించండి. ఏ పాపిష్టి వాక్కుల, పాపిష్టిద్రుక్కుల దోషం ఏనాడు ఇతనికి తగలకుండా ఉండేట్లు దీవించండి" అని ప్రాధేయపడింది. వెంటనే ఆ స్వాములవారు బాలుణ్ణి దగ్గరగా తీసుకుని, ఆప్యాయంగా తలనిమురుతూ "ఇతడు కారణ జన్ముడు. ఇతని కళామయజీవితాన్ని ఏ అడ్డంకులు, ఏ దోషాలు ఆవలేవు" అని దీవించారట.

ఈమధ్య డిసెంబర్ 2వ తేదీన పొట్టి శ్రీరాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం వ్యవస్థాపకడిన్ త్వవ సందర్భంగా బాలమురళీని సన్మానించే సభలో ఇందిరా ప్రియదర్శినీ ఆడిటోరియమ్ లో, ఎదురుగా నేదిక మీద ప్రత్యేక ఆసనంలో కూర్చున్న బాల మురళీని చూస్తుంటే, మొదట్లో వర్ణించిన ఆ సంఘం, ఆ దృశ్యం జ్ఞాపకం వచ్చాయి.

అప్పటి పదేళ్ళ బాలమురళీని, ఈనాడు ఏడు పదులు దాటిన బాలమురళీని చూస్తుంటే ఎన్నెన్నో క్షణపాళులు, ఎన్నో ఆలోచనలు చుట్టుముట్టాయి. సాధారణంగా బాలమేధావులు, అనేక కారణాలవల్ల, మఖలోపుట్టి పుబ్బులో మరుగున పడిపోతుంటారు. ఒక అయిదారు సంవత్సరాలు పేరు తరుచుగా వినిపిస్తుంది. తర్వాత తెరమరుగైపోతుంది. ఆరు దశాబ్దాలు దాటినా ఆనాటికానాడు పెరుగుతున్న బాల మురళీ ఆకర్షణక కారణమేమిటి! మొదటిసారి బాలమురళీపాటవిన్నది, కాకినాడలో కొమ్మిరెడ్డి సూర్యనారాయణమూర్తి నాయుడుగారి ఆధ్వర్యంలో నడుస్తున్న సరస్వతీ గానసభలో. అప్పటికి బాల మురళీకి పన్నెండేండ్లు ఉండవచ్చును. ముఖమల్ కోటు, కోటుముందర భాగం అంతా బంగారు మెడల్లు, చిరుమందహాసం చిందులాడే లేత ముఖం. ఎదురుగా వేలకొద్దీ ప్రేక్షకులు కూర్చున్నా జంకూ గొంకూలేని ఆత్మ విశ్వాసం. అదీ ఆనాటి బాలమురళీ గురించి జ్ఞాపకం. అప్పుడు మురళీ గొంతు అయిదు స్వర శ్రుతిలో మధురమైన స్త్రీ కంఠంలా ఉండేది. తీగలా సాగే ఆ కంఠం ఎన్ని హృదయాలను చుట్టేసు కుందో! చిన్ననాటి ఆ కచేరీ మొదలు ఈ అరవై ఏళ్ళలోనూ విన్న కచేరీల అపూర్వ ఘట్టాలు, మధుర మైన నాదానుభవాలు ఈనాటి వరకు పచ్చసచ్చగా నిలిచివుండడానికి కారణం ఏమిటి?

అసమానమైన ప్రతిభతోపాటు, చుట్టూ ఉన్న లౌకిక ప్రపంచంతో సమన్వయం ఏర్పరచుకునే గడుసుతనం, అవసరమైనప్పుడు స్వతంత్రించి ఎవ్వరినీ లెళ్ళి చేయకుండా, స్వతంత్రమార్గంలో, ఉన్నత శిరస్సుడై నిలవగలిగే మనస్తైర్యం, మారుతున్న పరిస్థితులు, మారుతున్న అభిరుచుల నేపథ్యంలో,

తన ప్రతిభను కళాత్మకమైన అనేక ప్రయోజనాలకు అనుగుణంగా మలుచుకునే చాకచక్యం, తన సృజనాత్మకత ఓ గాడిలో పడిపోకుండా, ఎప్పటి కప్పుడు కొత్త మార్గాలను అన్వేషించే జిజ్ఞాస - ఇల్లాంటి లక్షణాలు ఎన్నో కలబోసిన బాలమురళీ వ్యక్తిత్వాన్ని ఏ కొలబద్దతో కొలవడం!

పదిమంది గాయకుల్లో ఒకడుగా కలిసిపోకుండా, ప్రత్యేకంగా దృష్టి నాకర్షించే కళాకారుడు బాలమురళీ. బాల్యంనుంచి, యవ్వనంలోకి అడుగుపెడుతున్న పుడు, అతని కంఠం మార్పు చెందుతున్న సమయంలో ఒకటి రెండు సంవత్సరాలు కొంత ఆందోళన కలిగింది తప్ప, ఈ నాటివరకు బాలమురళీ సంగీతయాత్ర, విజయశిఖరాలను అధిరోహిస్తూనే వస్తోంది. ఆయన కళాసృష్టిని విశ్లేషిస్తే, ఎన్నో విషయాలు గమనించవచ్చు.

మొదటిది మూడుస్థాయిలవరకు విస్తరించిన గాత్రం. అర్ధపుష్టితో మాటల్ని ఉచ్చరించడం, ఏ భావాన్నయినా సరే సహజంగా వ్యక్తం చేయగల సమర్థత. మాటలు నలిగిపోకుండా, స్వరాల సృష్టత కోల్పోకుండా, ఏ స్థాయిలో పాడినా సమాన రక్తిని కలిగించగల గాత్ర సంపద, ఇవన్నీ ఆయనకున్నాయి.

ఇంక శ్రాస్త విషయం వస్తే, అటు రాగం విషయంలోగాని, ఇటు లయవిషయంలోగాని ఆయనది నిర్దుష్టమైన జ్ఞానం. పాండిత్య ప్రకర్షకు కొలబద్ద. కచేరీలలో పల్లవులు పాడటంలో బాలమురళీ బహు దిట్ట. సాంప్రదాయంగా పాడే పల్లవులుగాక, అప్పటి కప్పుడు క్షిప్తమైన పల్లవులు కల్పించి పాడే నేర్పు ఆయనకుంది. ఆయన సృష్టించినవి ఎన్నో రాగ మాలికా పల్లవులు ఉన్నాయి. ఆ రాగాలపేర్లు పల్లవులలో ఇమిడి ఉంటాయి. ఉదాహరణకు "మోహనాంగి, కల్యాణి- పాహిమాం ఆనందభైరవి" అన్న పల్లవిలో "మోహనాంగి" అన్న అక్షరాలు మోహన రాగంలోను, 'కల్యాణి' అన్న అక్షరాలు కల్యాణిరాగంలోను, 'ఆనందభైరవి' అన్న అక్షరాలు ఆనందభైరవి రాగంలోను. అనేక తాళగతులలో పల్లవిని విస్తరిస్తూ, స్వరకల్పనలో తరుచు రాగాలను మారుస్తూ, అదేదో పెద్ద కనరత్నలా కాకుండా అందచందాలకు ఎక్కడ లోపం రాకుండా అవలీలగా ఆయన పల్లవి పాడే తీరు అద్భుతం. అల్లాగే మరొక పల్లవి అమృతవర్షిణి, ఆనందభైరవి రాగాలలో త్రిశ్రజాతి ఝంపతాళంలో, సంకీర్ణగతిలో (క్రియశి 9 అక్షరాలు) పల్లవిని త్రికాలం చేసి పాడుతూ, స్వరాలతో సయ్యాట లాడుతూ మూడవకాలంలో స్వరప్రస్థారం చేస్తుండే బాల మురళీకి చెలగాటంగా ఉండేదేమోగాని, పక్క వాయిద్యాలకి ప్రాణాంతకంగా ఉండేది. సంగీతంలో ఆయనకు 'అసాధ్యమనేది ఉండా' అనిపిస్తుంటుంది అప్పుడప్పుడు.

ఒకసారి మద్రాస్ మ్యూజిక్ అకాడమీలో పాడిన పల్లవి నాగస్వరావళి, హంసధ్వని రాగాలలో త్రిశ్రజాతి ఝంపఖండగతిలో కూర్చబడిన పల్లవి. ఇందులో విశేషం ఏమిటంటే పల్లవి పూర్వంగాన్ని నాగస్వరావళి రాగంలో ఆరంభించిన తర్వాత ఉత్తరాంగంలో హంసధ్వని మధ్యమశ్రుతికి (అంటే గ్రహభేదం చేసి, 'మ' ని 'స' జేసి) పాడటం మొదలెట్టే సరికి సభలో ఉన్న విద్వాంసులు కూడా కొంత తబ్బిబ్బు అయ్యారు. ఎందుకంటే మధ్యమాన్ని షడ్జం గాజేసి పాడితే, హంసధ్వని స్వరాలు, నాగస్వరావళి రాగ స్వరాలు ఒకలాగే ఉంటాయి. అతను పాడుతున్నది 'హంసధ్వని రాగమా లేక నాగస్వరావళి రాగమా' అని తికమక పెట్టే సందర్భం అది. అట్లాంటి సందర్భాలు బాల మురళీ కచేరీలలో ఎన్నెన్నో!

మురళీకి మరొక ప్రత్యేక ప్రతిభ ఉంది. సందర్భాన్ని బట్టి ఉవ్వెత్తున పైకిలేచి, తన ప్రత్యేకతను చాటుకునే శక్తి అప్పుడప్పుడు కనిపిస్తుంటుంది.

1956 నవంబరు ఒకటో తేదీ. ఆంధ్రరాష్ట్ర అవతరణోత్సవం రాజధాని నగరం హైదరాబాద్ లో ఎంతో వైభవంగా ఏర్పాటు చేసిన సందర్భం అది. ఎగ్జిబిషన్ మైదానంలో, తోరణాలతో పెద్ద పెద్ద పందిళ్ళు వేశారు. పెద్ద వేదిక అమర్చు బడింది. ఆంధ్రదేశంలోని ఉన్నతశ్రేణి కళాకారుల కచేరీలు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. కళాకారులందరి లోను కొత్త ఉత్సాహం తొణికిసలాడుతోంది. తమ సొంత యింట్లో పండుగలాగా ఆనందాన్ని పంచుకుంటూ కార్యక్రమాలు జరిపిస్తున్నారు. మొదట ద్వారం వెంకటస్వామి నాయుడుగారి కచేరీ. ఆవేశ నాయుడు గారి వాయిద్యం అవధులు దాటి, సునాద తరంగాలతో వాతావరణం అంతా ముంచేసింది. నాయుడు గారు శ్రోతల్ని మంత్రముగ్ధుల్ని చేసి వదిలేశారు. "నాయుడిగారి తర్వాత ఇంక ఏ కచేరీ అయినా జనానికి ఎక్కుతుందా!" అన్న సందేహం అందరికీ.

తరువాత బాలమురళీ కచేరీ. ప్రేక్షకుల మధ్య కూర్చుని, నాయుడిగారి కచేరీ వింటున్న బాల మురళీలో అలాంటి భయాందోళనలు ఏమీ కన్పించలేదు. హాయిగా చిరునవ్వులు వెద జల్లుతూ, ఈ శ్రోతలంతా, తనవాళ్లే అయినట్టు, ఎంతో చిరపరిచితమైన చోటికి వెడుతున్నట్టు, వేదిక మీద ఆసీనుడయ్యాడు. అంతవరకూ చుట్టూ పక్కల వాళ్ళతో కులాసాగా కబుర్లు చెప్పే బాలమురళీ వేరు, వేదిక మీద కూర్చోగానే బాలమురళీ వేరు. అతనికి ఏదో శక్తి అవహిస్తుంది. అల్లాంటిదే జరిగింది ఆనాడు. ఆరంభంలో ఎత్తుకున్నది రేవతి రాగం. రెక్కలు సాచి నాద ప్రపంచంలో విచ్చలవిడిగా విహరిస్తూ, కొత్త సౌందర్యాలు శ్రోతలకి అందిస్తూ, బాలమురళీ కంఠం ఎన్ని ఒయ్యరాలు ఒలికించిందో!

నలభై నిమిషాలు అల్లా సాగిన ఆ గానంలో, నాయుడి గారి మైకంలోంచి బయటపడ్డ శ్రోతలు బాలమురళీ మైకంలో పడిపోయారు. ఉత్తమ సంగీతానికి ఉన్న మహత్తర శక్తి అల్లాంటిది. ఇల్లాంటి సమయాల్లో నాయుడుగారు గొప్పా! లేక బాలమురళీ గొప్పా! అని తర్కించుకోవడం అవివేకం, నిష్ప్రయోజనం. ఒకరికి సంగీతం అంటే 'తవస్సు', మరొకరికి సంగీతం అంటే 'క్రీడ'. సహృదయ రసిక లోకం రెంటికీ కూడా చేయొత్తి నమస్కరిస్తుంది.

కీర్తన పాడే తీరులో బాలమురళీలో ఒక విశేషం కనిపిస్తుంది. ముఖ్యంగా త్యాగరాజ కీర్తనైతే. త్యాగ రాజస్వామి ఏ సన్నివేశంలో, ఏ మానసికా వస్థలో, ఆయన హృదయంలోంచి దూసుకువచ్చిందో, ఆ కీర్తన స్పృష్టికి వెనక ఉన్న త్యాగరాజస్వామి హృదయ వేదనగాని, ఆవేశంగాని, ఆకళింపుజేసుకుని, త్యాగ రాజస్వామి హృదయావిప్పుణ చేసే ప్రయత్నం బాల మురళీ కీర్తన పాడటంలో కనిపిస్తుంది.

ఒకసారి రేడియోసంగీత సమ్యేళన కార్యక్రమం. దేశం అంతా వినే ప్రసారం అది. కార్యక్రమం ముందర అనౌన్సర్ బాలమురళీ కూడా తిరుగుతూ "మురళీగారూ ఐటమ్ చెప్పండి సార్ టైం అయి పోతోంది" అని వెంట పడుతుంటే 'అల్లాగేనోయ్' అంటూనే ఏ తొందర లేకుండా పక్కాభ్యుత్ హాస్యోక్తులు పలుకుతూనే కంగారు పడుతున్న అనౌన్సర్ని చూసి "నీ కిష్టమైన ఐటమ్ రాసుకోవోయ్! నేను పాడేస్తాలే" అన్నారు. "నేను అంతవనీ చేసేస్తానం దోయ్! తర్వాత నన్ను తిట్టి లాభంలేదు" అన్నాడు. 'సరే నీకిష్టమైన ఏ ఓ గంటకి సరిపడా, రెండో, మూడో ఐటమ్స్ రాసుకో' అన్నారు. ఏమి ధైర్యం అది! ఇంతలో టైం అయింది. వేదిక ఎక్కి పక్కనాయిద్య విద్వాంసులు పలకరించేసరికి తెరలేచింది. అనౌన్సర్ ముందుకు వచ్చి కార్యక్రమంలో పాల్గొనే కళాకారుల వివరాలు చెప్పి "దేవగాంధారి రాగంలో, త్యాగరాజస్వామి వారి క్షీరసాగరశయాన కీర్తనతో కచేరీ ఆరంభం అని పక్కకి తప్పుకున్నాడు. అనౌన్సెమెంటు అయిన తర్వాతగాని ఆయన పాడబోయే కీర్తన తెలియదన్నమాట. సాధారణంగా దేవగాంధారి రాగం ఎవరూ ఎక్కువ సేపు ఆలాపనకు తీసుకోరు. ఆవేళ ఆయన దేవ గాంధారి రాగం ఎంతో విశ్రాంతిగా విలంబకాలంలో, ఎంతో ఆర్తితో ఆలపించి, "క్షీర సాగర శయానా ననుచింతలు పెట్టవలెనా' అంటూ 'చింతలు పెట్ట వలెనా' అనేచోట, త్యాగరాజస్వామి హృదయక్షోభ ఎన్నిరకాల చింతలకు గురి అయిపోయి, ఆయన మనస్సు నలిగిపోయిందో, ఆవ్యథ అంతా బాల మురళీ గాత్రంలో, వ్యక్తమై త్యాగరాజస్వామి హృదయావిప్పుణ జరిగింది. ఆనాటి కచేరీ లోని దేవగాంధారి రాగం, ఆ కీర్తన శ్రోతల మనస్సులలో

అల్లాగే నిలిచిపోయింది. ఎటువంటి పరిస్థితులలో కూడా, ఏమాత్రం తడబాటుకుగాని, అధైర్యానికి గాని లొంగని అంచంచలమైన ఆత్మవిశ్వాసానికి మరొక సంఘటన వివరిస్తున్నాను.

ఒకసారి ఢిల్లీ ఆకాశవాణి కేంద్రంలో బాల మురళీ సేషన్లలో ప్రోగ్రాం. అప్పుడన్నీ ప్రత్యక్ష ప్రసారాలే. ముందుగా రికార్డు చేయటమనేది లేదు. కార్యక్రమ పరిమితి గంటన్నర. కార్యక్రమంలో చివర మూడు లేక నాలుగు నిమిషాలకు ఆఖరి అంశం ఒక తిల్లానా. కచేరీ ప్రారంభం అయి నడుస్తోంది. గడియారాలగల్గంతు ఏమైందో తెలియదు. మురళీ పాడుతుంటే ఎదురుగా అనౌన్సర్ బూత్లోంచి కార్యక్రమ నిర్వాహకుడు ఒకాయన ఇంక 5 నిమిషాలే ఉంది అంటూ సంజ్ఞ చేశాడు. సరే మురళీపాడుతున్న కీర్తనని అందంగా ముగించి తిల్లానా ఆరంభించి సగం అయిన తర్వాత - గాభరాగా అవతల అద్దం లోంచి ఒకటి సంజ్ఞలు ఆపవద్దని, ఇంకా 15 నిమి షాలు టైం ఉందనీ!" లైవ్ స్టూడియోలోకి వెళ్ళి చెప్పడానికి వీలులేదు. విషయం గ్రహించిన మురళీ, ఏ తొట్రుబాటుగాని, చిరాకుగాని ప్రదర్శించకుండా, ఆ తిల్లానా అప్పటి కప్పుడు రకరకాల తాళగతులతో, రకరకాల విన్యాసాలతో, ఎంతో కాలం కష్టపడి ఏర్పి కూర్చి తయారు చేసి, ఎంతో సాధన చేసి పాడుతున్న రచనాలా, పాడింది పాడకుండా, అడుగుడుగునా నవ్యత స్ఫురిస్తూ, సుమారు 20 నిమిషాలు పాడాడు. ఆ తిల్లానా మురళీ పాడిన తీరు అనితరసాధ్యం అని ఆనాడు మురళీ కచేరీకి మృదంగం వాయిచిన దండమూడి రామమోహనరావు అన్నారు.

బాల మురళీలో మరో ప్రత్యేక లక్షణం ప్రస్ఫుటంగా కనిపిస్తుంది. వ్యతిరేక వాతావరణంలో, ఎవరినీ తిట్టే చేయకుండా, తలవంచకుండా నిలబడ గలిగే స్వతంత్రత ఆయనలో కనిపిస్తుంది. ఈ లక్షణం చిన్నతనం నుంచీ ఉంది.

మురళీకి వైలిన్ వాదనలో కూడా మంచి ప్రావీణ్యం ఉంది. చిన్నతనంలోనే ఆవాద్యం ఆయనకు స్వాధీనమైంది. అప్పుడు ఆయనకు 14 ఏండ్లు. ఆనాడు సంగీత ప్రపంచంలో అత్యున్నత స్థానంలో ఉన్న సంగీత విద్వాంసుడు అరియకుడి రామానుజ అయ్యంగార్. ఒక జమిందారుగారి ఇంట్లో వివాహానికి అయ్యంగార్ కచేరీ ఏర్పాటు చేశారు. ఆ కచేరీకి వైలిన్ వాయిచవలసిన కుంభకోణం రాజమాణిక్యం పిళ్ళే అనే వైలిన్ విద్వాంసుడు కారణాంతరాలవల్ల రాలేకపోయాడు. ఆ సాయం కాలం అరియకుడి కచేరీకి వైలిన్ కావాలి. అంతపెద్ద విద్వాంసుడి ప్రక్కన వైలిన్ వాయిచడానికి ఆంధ్రాలో ఎవరున్నారు! వారు వీరు అనుకొని, చివరికి 'పారు పల్లి రామకృష్ణయ్య పంతులుగారి శిష్యుడు బా

మురళీ అనే కుర్రాడు ఉన్నాడు అతను బాగానే వాయిస్తున్నాడు అతనిని ప్రయత్నిద్దాం' అనుకుని ఈ విషయం అయ్యంగార్తో ప్రస్తావిస్తే ఆయన "ఫరవాలేదు, నేను సర్దుకొని పాడేస్తాను ఏర్పాటు చేయండి" అన్నారు. అప్పుడు తండ్రి పట్టాభి రామయ్యగారిని ఒప్పించి, బాల మురళీని అరియకుడి రామానుజ అయ్యంగార్ కి పక్కన వైలిన్ వాయిచటానికి ఏర్పాటు చేశారు. బాల మురళీ ఆ సాయంకాలానికి బందరు చేరి, పెళ్ళి సందర్భంగా జరుగుతున్న పార్టీలో స్నేహితులమధ్య కూర్చుని కబుర్లు చెప్పుకుంటూ అయ్యంగార్ ని చూడడానికి ఇంకా వెళ్ళలేదు. ఇంతలో అయ్యంగార్ "ఈ కుర్రాడు తనని ఇంకా వచ్చి చూడ లేదే అనుకుంటూ తన శిష్యుణ్ణి పంపించాడు. 'అయ్యో పెద్ద కచేరీ ముందు ఉండే! అనే చింత ఏమీ లేకుండా ఇక్కడ ఫలహారాలు సేవిస్తూ స్నేహితులతో పరాచికాలు ఆడుతున్న బాలమురళీని చూసి ఆ శిష్యుడు అరవ తెలుగులో "గురువుగారు నువ్వు భయపడనక్కర లేదు, సమాళించుకుని పాడతాను అని చెప్పమన్నాడు" అన్నాడు. ఒక్కసారి బాలమురళీ ముఖంబింది, చిరునవ్వు మాయమై 'ఇల్లామాడు! మీ గురువుగారికి చెప్పి. నాకోసం ఆయన ఏమీ సర్దుకొని పాడనక్కర లేదు. మీ గురువుగారి గొప్పపాటను వినడానికి, ఇవాళ ఎక్కడెక్కడి నుంచో జనం వచ్చారు. ఆయనకు వచ్చినదంతా పాడెయ్యమని చెప్పి. నాకోసమని తగ్గించుకు పాడనక్కరలేదు. నాకోసమని తగ్గించుకుని పాడితే ఆయనకు ఇంత సంతోషం రాదనుకుంటారు. అందుచేత వచ్చిందంతా పాడెయ్యమను" అని అనేటప్పటికి శిష్యుడిముఖం ఎర్రబడిపోయింది. గురువుగారి దగ్గరకు హుటాహుటి వెళ్లి మరి నాలుగు కలిపి చెప్పి "అపయ్యున్ కి రొంబ తిమిర్ సార్" అని అగ్నికి ఆజ్యంపోశాడన. అయ్యంగారు రుద్రుడై పోయాడు. తన దగ్గరికి ముందుగా వచ్చి నమస్కారం చేసి, ఏం పాడతానో అని అడగనైనా అడక్కుండా, ఇంతపొగరుగా మాట్లాడతాడా! అని రౌద్రావతారంలో ఉన్నాడు. కచేరీకి వస్తూ ముందు బాలమురళీ వెళ్ళి నమస్కారం పెడితే ఇటువైపే చూడలేదు. కచేరీ మొదలైంది. అట తాళపర్ణం మూడు కాలాలు పాడటంతో ఆరంభం నుంచీ కచేరీ హోరాహోరీగా సాగుతోంది. అరియకుడి బాలమురళీ వైపే చూడటంలేదు. కాని ఆయన ఏం పాడితే దానికి సమ ఉణ్ణిగా ప్రక్కన వైలిన్ నడుస్తోంది. బలాబలాలు తేల్చుకునే పోటీలా కచేరీ నడుస్తోంది. అయ్యంగార్ తనవైపు చూడటం లేదు. ఇది గమనించిన బాలమురళీ, కొంతసేపైనాక పక్కకి తిరిగి కూర్చోడంమానేసి, ప్రధాన గాయకుడు కూర్చున్నట్టు, ప్రేక్షకుల వైపు తిరిగి, ఆయన వేస్తున్న తాళంవైపు అన్నా చూడకుండా, అరియకుడి అన్న

ప్రతిముక్క అవలీలగా వాయించేస్తున్నాడు. ఆ రోజుల్లో అయ్యంగార్ కాంభోజిరాగం, అందులో 'శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యాయ నమస్తే' అనే కీర్తన అద్భుతంగా పాడతారని ప్రతీతి. అయ్యంగార్ కాంభోజీ రాగాలా పన చేసి వదిలిన తర్వాత, వైలిన్ పై బాలమురళీ వాయించిన కాంభోజీ రాగానికి ఆయన ముగ్ధుడై పోయి, తెలియకుండానే 'సెభాష్' అన్నాడు. ఆయన సెభాష్ అనటం ఏమిటి వెంటనే బాలమురళీ వైలిన్ పక్కనపెట్టి ఆయన పాదాలు తాకి నమస్కరించాడు. అప్పుడు అరియకుడి ఆనందబాష్పాలతో "నాయనా నీది గొప్ప జన్మ. నీ తల్లితండ్రులు చేసుకున్న పుణ్యం వల్ల సరస్వతి నిన్ను కటాక్షించింది. కాని ఒక్క విషయం, పెద్దలని గౌరవించడం మరచిపోకు" అనేసరికి బాలమురళీ సవినయంగా "నాకు మిరంటే అమిత మైన భక్తి. మీ శిష్యుడు నా దగ్గరకువచ్చి, నాలోఉన్న సరస్వతిని అవమానించి నన్ను ఏమీ తెలియని అసమర్థుడిలా జమకట్టి ఏమో అన్నాడు. అందుకు నేను బాధపడి ఏమో అన్నాను గాని, నాకు మిరంటే పరమగౌరవం" అనేసరికి, అయ్యంగార్ బాలమురళీ తల నిమిరి ఆశీర్వదించారు. మిగిలిన కచేరీ అంతా పరమానందంగా నడిచింది. అది బాలమురళీ 14వ ఏట జరిగిన సంఘటన.

ఆయన బాగా పెద్దయి, పేరు గడించుకున్నాక, ఆయనకు ఎదురైన చిత్రమైన మరో సంఘటన. మైసూరులో కచేరీ. వేదికమీద బాలమురళీ, అటూ ఇటూ వైలిన్, మృదంగం వాయించే విద్వాంసులు కూర్చుని ఉన్నారు. వెనకనుంచి శ్రుతి పక్కమైన తంబురానాదం శ్రావ్యంగా వినిపిస్తోంది. వైలిన్ విద్వాంసుడు పెట్టెలోంచి వైలిన్ తీసి శ్రుతి చేయటం లేదు. మృదంగం వాయించే విద్వాంసుడు మృదంగం మీద ఉన్న తొడుగుకూడా తీయలేదు. వారిద్దరూ పేరున్న విద్వాంసులే. బాలమురళీ మాత్రం నిశ్చలంగా కూర్చునే ఉన్నాడు. ప్రేక్షకులకి ఏమీ అర్థం కావటంలేదు. కొంతసేపటికి, ఆ విద్వాంసులిద్దరూ వేదిక దిగిపోయి, "మాతో కూడా ఒక అమ్మాయి కూర్చుని తంబురా శ్రుతివేస్తుంటే మేం వాయించం" అని ఆ అమ్మాయి తంబురా వేయడం పట్ల అభ్యంతరం తెలిపారు. ఇంతలో తంబురా వేస్తున్న అమ్మాయి కంగారుపడి లేవ బోతుంటే, బాలమురళీ ఆ అమ్మాయిని లేవద్దని వారిచి తంబురా వేస్తూనే ఉండమని సంజ్ఞ చేశాడు. సభా సెక్రటరీకి ఏమీ చేయాలో పాల్పడటంలేదు. ఇంతలో బాలమురళీ ప్రేక్షకులనుద్దేశించి "ఆ విద్వాంసులు ఇరువురూ ఒక అమ్మాయి తంబురా వేస్తే, అభ్యంతరం తెలిపారు. నాకు అల్లాంటి అభ్యంతరం ఏమీలేదు. మీరు ఎల్లాగా నా సంగీతం వినదానికీవచ్చారు కాబట్టి, నేను కేవలం తంబురా శ్రుతితోనే పాడతాను. నేను

కాసేపు పాడతాను. మీకు బాగా ఉంటే కంటిన్యూ చేస్తాను. లేకపోతే ముగిస్తాను" అని చెప్పతూ, ఒక అరగంట తర్వాత "కచేరీ ముగిద్దామా" అని అడిగి, ప్రేక్షకుల చేత 'వద్దు వద్దు కంటిన్యూ చేయండి' అని అనిపించుకుని, పక్కవాయిద్యాల హాంగామా లేకుండా రెండున్నర గంటలు పాడాడు. కేవలం శ్రుతితో పాడి మెప్పించగలవనే ఆయన అచంచల ఆత్మవిశ్వాసం అచ్చురువోందిస్తుంది.

ఇటువంటి విపత్కర పరిస్థితులు ఎదురైనప్పుడు ఆయనకు రక్షణకవచం ఏదో ఉండిఉండాలి అని పిస్తుంది. ఆనాడు ఆయన పదవయేట బెంగుళూరు నాగరత్నమూర్తి స్వాములవారిని ప్రాధేయపడుతూ "ఏనాడుకూడా ఏ పాపిష్టిమాటలు, పాపిష్టిచూపులు ఈ బాలుడికి హానికలుగకుండా దీవించండి" అన్నప్పుడు ఆ స్వాములవారు ఇచ్చిన దీవెన ఫలితమో, గురువైన రామకృష్ణయ్య పంతులుగారి అపారకరుణా వాత్సల్యమో, లేక తండ్రి పట్టాభిరామయ్యగారు, తల్లి సుబ్బమ్మగారు పెంచిన పెంపకం మహిమో, ఏదో ఒకటి బాలమురళీని వెన్నంటి ఆయన జీవితాన్ని బంగారు బాటలో నడుపుతోంది.

బాలమురళీ ఆకాశవాణికి అందించిన సేవల గురించి ప్రత్యేకంగా చెప్పుకోవాలి. ఆయన ఆకాశవాణిలో ఉద్యోగిగా ఉన్నా, బయటన్నా, ఆయనకు ఆకాశవాణి సంస్థ మీద ఎంతో ఆభిమానం. ఆయన రూపొందించిన భక్తిరంజని కార్యక్రమం ఈనాటికీ ఆకాశవాణికి ఒక ఆభరణం. లేవగానే ప్రశాంత ప్రభాతసమయంలో రేడియో త్రిప్పి భక్తిరంజని కార్యక్రమాన్ని వినే అలవాటు చాలా ఇళ్ళల్లో ఈ నాటికీ కనిపిస్తుంది. ఆ కార్యక్రమంలో బాలమురళీ పాడిన సంప్రదాయ కీర్తనలు, సదాశివ బ్రహ్మాండ్ర కీర్తనలు, ప్రయాగ రంగదాసు కీర్తనలు, వింజమూరి శివరామా రావుగారి శ్రీరామకథాగానం, 'ఏమిసేతురా లింగా' వంటి అనేక తత్వాలు - ఒకటేమిటి ఎన్నెన్నోపాడి, భక్తిరంజని కార్యక్రమ రూపురేఖలు దిద్దిన ప్రత్యేకత ఆయనది. భక్తిరంజని ప్రధానమైన భక్తి రంజని కార్యక్రమంలో 'సంగీతం ఎల్లా ఉండాలి' అన్న విషయంలో ఆయనవి స్పష్టమైన అభిప్రాయాలు. శాస్త్రీయ సంగీత కచేరీలలో సాహిత్యానికంటే, సంగీత శాస్త్రజ్ఞానానికి ప్రాధాన్యత కనిపిస్తుంది. శాస్త్రీయ సంగీతంలో ఉండే సంగీత సాంద్రత, ఆ బరువు తగ్గించి, త్యాగరాజస్వామి దివ్యనామ, ఉత్సవ సంప్రదాయ కీర్తనల లోనూ, రామదాసు కీర్తనల లోనూ వినిపించే నిరాడంబరమైన సంగీతం 'భక్తి రంజని'లో ఉండాలనే ఉద్దేశ్యంతో, ప్రశాంత ప్రభాత సమయంలో, భక్తిభావ ప్రాధాన్యంతో శ్రావ్యమైన సంగీత రచనలు మాత్రం చోటుచేసుకోవాలనే ఉద్దేశ్యంతో ఆ కార్యక్రమం ఏర్పాటు చేయబడింది. అంతే

గాని సంగీత కచేరీలలో పాడే అవే కీర్తనలు, రాగం, స్వరప్రస్థారం మాత్రం మినహాయించి, అదేఫక్టీలో సంగతులమీద సంగతులు పేర్చేసు కుంటూ పాడితే ఈ భక్తిరంజని కార్యక్రమ ప్రయోజనమే దెబ్బతింటుంది. కొంతమంది విద్వాంసులు, భక్తిరంజని కార్యక్రమంలో కచేరీ ఫక్టీలోనే కీర్తనలు పాడేస్తున్నారు. ఏ కార్యక్రమ ప్రయోజనానికైనా అనుగుణంగా ప్రతిభను మలుచుకొని పాడే ప్రజ్ఞ బాలమురళీలో కనిపిస్తుంది. అనేక యక్షగానాలలో, సంగీత నాటికలలో, రూపకాలలో, అనేక అవసరాలకు రకరకాలపాటలు పాడి ఆకాశవాణి కార్యక్రమాలను సుసంపన్నం చేసిన ప్రతిభావంతుడు బాలమురళీ. ఆకాశవాణిలో ప్రయోగాత్మకంగా ఏ కార్యక్రమం తలపెట్టినా అందులో బాలమురళీ ఉండి తీరవలసిందే. ఆకాశవాణిలో నేను సంగీతం సమకూర్చిన అనేక కార్యక్రమాలలో బాలమురళీ పాడిన పాటలు ఎంతో ప్రచారం పొందాయి. ఆయనతో కలిసి పని చేయడం ఒక గొప్ప అనుభవం. పాట నేర్చుకునే టప్పుడు, ఆయనలోని నిరాడంబరత, సహకార భావం, చూపించే శ్రద్ధాసక్తులు, ఏ కొద్దిమంది కళా కార్కులలో గాని కన్పించవు. ఆయనతో పనిచెయ్యడం ఒక అదృష్టం. వైవిధ్యాలు ఉన్న రకరకాల కార్యక్రమాలలో, తన ప్రతిభను మరోవైపుకి మళ్ళించుకోవడంలో ఆయనకు ఆయనేసాటి. ఒకసారి రవీంద్రనాథ టాగూరు శతజయంతి సందర్భంగా, ఆకాశవాణి కలకత్తా కేంద్రం 'రవీంద్రసంగీత' కార్యక్రమం ఏర్పాటుచేసింది. ఆ కార్యక్రమంలో దేశంలో ఉన్న అన్ని రేడియో కేంద్రాలనుంచి కళాకారులు పాల్గొన్నారు. రవీంద్ర గేయాల సాహిత్యాలకు ప్రాంతీయ భాషల అనువాదంతో, సంగీతం మాత్రం రవీంద్రుని సంగీతంతో ఆ కార్యక్రమంలో పాడాలి. మల్లవరపు విశ్వేశ్వరరావుగారు, రవీంద్రుని గేయాలకు చేసిన తెనుగుఅనువాద గీతాలను నేర్చుకుని, కలకత్తాలో తెలుగు భాషలో రవీంద్ర గీతాలుపాడితే, బాలమురళీ పాడిన రవీంద్ర సంగీతాన్ని ఉగ్గడిస్తూ, కలకత్తాలో పత్రికలు వ్రాశాయి. ఆ కార్యక్రమంలో రవీంద్రసంగీతంలో పేరెన్నిక గన్న బెంగాలీ కళాకారులకూడా ఉన్నారు. మరొకసారి ఆకాశవాణి ఢిల్లీ కేంద్రం, హైదరాబాద్ కేంద్రాన్ని కోరింది - ఆంధ్ర దేశంలో ప్రసిద్ధమైన కళారూపాలలో ఒకటైన 'హరికథ' ఇలా ఉంటుందని ఇతర దేశాల వాళ్ళకు తెలియజేయడానికి, మన హరికథను 5 నిమిషాల్లో రికార్డు చేసి పంపమని. మూడునాలుగు గంటలు చెప్పే హరికథను 5 నిమిషాల్లో ఎలా ఇరికించడం! అల్లాంటి క్షిప్త పరిస్థితులలో బాలమురళీ పేరే జ్ఞాపకంవస్తుంది. వినాయక ప్రార్థన, ఇష్టదేవతా ప్రార్థన, కథాభాగం రాగయుక్తంగా వచనంలోనూ,

ఒక చిన్నపద్యం, చివర మంగళం అన్నీ కలిపి 5 నిమిషాల్లో హరికథని ఒక Capsule లో బాలమురళి పాడిన సందర్భం జ్ఞాపకం వచ్చినప్పుడల్లా ఇలాంటి కళాకారుడు ఆకాశవాణిలో ఉండడం వల్ల ఆకాశవాణి పరపతి ఎంత పెరిగిందోననిపిస్తుంది.

మరోప్రక్క ఆయన వ్యక్తిత్వంలో, ఈ అంతస్తు లేమీ అద్ద తగలకుండా, ఎంతో ఔదార్యం గోచరిస్తుంటుంది. ఆయన హైదరాబాద్ కేంద్రంలో, లలిత సంగీత ప్రయోగ్తగా పనిచేస్తున్నప్పుడు, ఒకరోజు సాయంకాలం 5 గంటలకి ఇంటికి వెళ్ళేముందు స్టూడియోలోకి వచ్చారు. నేను కంగారుగా అటూ ఇటూ తిరుగుతున్నాను. విషయం ఏమిటి? అని ఆయన అడిగితే "5.30కి లలిత సంగీతం, live programme ఉంది. ఆర్టిస్టు వచ్చి స్టూడియోలో కూచుంది. ద్యూటీ వేసిన వైలినిస్టు రాలేదు" అని నే చెప్పగానే ఆయన Instrument Room ఎక్కడ ఉందో చూపించమంటూ నాతోవచ్చి, బీరువాలో ఉన్న వైలిన్ తీసి, 'పదండి' అంటూ నాతోవచ్చి, ఆర్టిస్టు కూచున్న స్టూడియోకి వచ్చి ఆర్టిస్టు పక్కన కూర్చుని, వైలిన్ శ్రుతిచేసి, 'ఏమి పాడతావమ్మా' అని చనువుగా అడిగేటప్పటికి, ఆ అమ్మాయికి పాట సంగతి అటుంచి నోటమాట రాలేదు. తనలాంటి చిన్న లైట్ మ్యూజిక్ ఆర్టిస్టుకి, బాలమురళీగారు వైలిన్ వాయింపడమా! చిరునవ్వుతో ఆ అమ్మాయి కంగారు పోగొట్టి, ప్రోత్సాహపరచి, పక్కన అనుకూలంగా వైలిన్ వాయించారు. కార్యక్రమం పూర్తి అయిన తర్వాత ఆ అమ్మాయి ఆయన కాళ్ళమీదపడి "ఎవరికీ దొరకని అదృష్టం నాకు దొరికింది. నాకు జన్మంతా జ్ఞాపకం ఉంటుంది ఈ సంఘటన" అంది కంటినిండా నీళ్ళతో. మరొక సారి ఎక్కడో ఒక సంస్థ బాలమురళీకి సన్మానం, కచేరీ ఏర్పాటు చేసిన సందర్భంలో ఆ కార్యక్రమం ఏర్పాటు చేసిన యువకుల్లో కొంతమంది యువ కళాకారులు తమ పాటను మురళీగారి ఎదుట ప్రదర్శించి ఆశీస్సులు తీసుకోవాలని ఓచిన్న కచేరీ ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. బాల మురళీగారు వచ్చి ఊర్చున్నారు. కచేరీ ఇంకా ఆరంభం కాలేదు. కంగారు పడుతున్నారు. ఇంతలో ఒక యువకుడు బాలమురళీగారి ప్రక్కన కూర్చున్న ఒక వైలిన్ విద్వాంసుడి దగ్గరకు (బాలమురళీ గారి కచేరీకి వాయింపడానికి వచ్చిన విద్వాంసుడు) భయపడుతూ వచ్చి, "అయ్యా మాకు వైలిన్ వాయించే అతనికి జ్వరం వచ్చి రాలేకపోయాడు. మీరు దయచేసి వాయిస్తారా?" అని అడిగేప్పటికి ఈ విద్వాంసుడు "నేను ఎవరని అనుకున్నావ్? ఇలాంటి కుర్రాళ్ళందరికీ వాయిస్తానా" అని కళ్ళెర్రజేసి అనేప్పటికి, ఆ

వచ్చినతను గాభరాపడి వెదుతుంటే, అది విన్న బాలమురళి ఆ కుర్రాణ్ణి పిలిచి, "ఫరవాలేదు, నేను వాయిస్తాను వైలిన్ ఒకటి తెప్పించు" అని ఆయన గాయకుడి ప్రక్కన కూచుని వాయిస్తుంటే ఆ యువ గాయకుడు పట్టరాని సంతోషంతో అద్భుతంగా పాడేడట. బాలమురళీ ఔన్నత్యాన్ని, ఔదార్యాన్ని చాటి ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నెన్నో!

బాల మురళీ గురించి విమర్శలు కూడా చాలానే ఉన్నాయి. మద్రాసులో ఒక సంగీత మిత్రుడు నాతో "ఇద్దరి సంగీత విద్వాంసులు ఒకచోట కలుసుకుంటే వారి సంభాషణలో బాలమురళీ ప్రసక్తి వచ్చి తీరుతుంది. అది పొగడదానివైనా కావచ్చు, తెగడదానికైనా కావచ్చు" అన్నాడు. అసూయాద్వేషాలలో కూడిన వ్యక్తిగతమైన విమర్శలు పక్కకి నెట్టెయ్యవచ్చు. కాని ఒక విషయం మాత్రం స్పష్టం. సృజనాత్మకతతో కూడిన, ఏ కళ యొక్క గుణగణాల్ని అయినా అంచనావేయడానికి, ఎవరి కొలబద్దలు, ఎవరి తూకపురాళ్ళు వాళ్ళకి ఉంటాయి. వారి వారి అభిరుచుల్ని బట్టి వారి కొలబద్దలు ఉంటాయి. ఒకరికి నచ్చినది మరొకరికి నచ్చకపోవచ్చు. అందుచేత విమర్శ అన్నది ఎప్పుడూ ఉంటూనే ఉంటుంది. బాలమురళీ పాడేది కర్ణాటక సంగీతం కాదు. శాస్త్రీయ సంగీతాన్ని పల్లన చేసేస్తున్నాడు. బాలమురళీ వెనకటిలాగా పాడటంలేదు. స్వీయ రచనలే ఎక్కువ పాడేస్తున్నాడు - ఇత్యాది విమర్శలు అక్కడక్కడ వినిపిస్తుంటాయి. వాటికి కారణాలు అనేకం. కొందరికి మార్పు నచ్చదు. నలుగురూ వెళ్ళే

ఎందరో మహానుభావులు, అందరికీ వందనములు || టూనే ఉంటుంది ఏకకలో అయినాసరె. సంప్రదాయ కావ్యరచనకు భిన్నంగా, ఖండకావ్య రచన ఆరంభమై, భావకవితా యుగం ఆవిర్భవించేప్పటికి, భావ కవితత్వం మీద ఖండనలు ఎన్నో వచ్చాయి. గొప్పకవి, స్వాంతంత్ర్య యోధుడు అయిన ఆంధ్రరత్న దుగ్గిరాల గోపాల కృష్ణయ్యగారు భావకవులని 'కొత్తిమీరి కవిగాళ్ళు' అన్నాడు. నందూరి సుబ్బారావుగారి యెంకి పాటలని గురించి చెబుతూ నీ యెంకికి "నాజూకు లేదురా నందూరి సుబ్బిగా" అని మరీ ఘాటుగా అన్నాడు. గోపాల కృష్ణయ్య గారిది చాలా వాడి అయిన కంఠం, కలం రెండూను. ఆయన తీవ్రమైన సంప్రదాయవాది. కొత్తదాన్ని దేన్నీ అంగీకరించని తత్వం ఆయనది. కాని భావకవితత్వం కొత్త తరాన్ని ఆకర్షించింది. యెంకి పాటలు ఎంతో ప్రాచుర్యం పొందాయి. కృష్ణశాస్త్రిగారి కృష్ణ పక్షాన్ని హేళన చేస్తూ 'శుక్లపక్షం' అనే కావ్యం వచ్చింది. శుక్లపక్షాన్ని చదివి కాసేపు నవ్వుకున్నారు సరదాగా. తర్వాత పక్కన పెట్టారు. 'కృష్ణపక్షం' ఇప్పటికీ ఆరు ముద్రణలు పొందింది. 'శుక్లపక్షం' అనే కావ్యం ఒకటి వచ్చిందని కూడా చాలామందికి తెలియదు.

తనమీద వచ్చే విమర్శలకి బాలమురళీ "నేను పాడేది కర్ణాటక సంగీతం కాదు - పోనీ లెండి ఇది బాలమురళీ సంగీతం అనుకోండి. శాస్త్రీయ సంగీతం వినిపించే వేదికలపైనుంచే నేనూ పాడుతున్నాను. జనం వచ్చి వింటున్నారు" అని జవాబిచ్చారు. మరో విమర్శకి ఆయన జవాబు:

"నేను వెనకపాడినట్టు పాడటంలేదు. ఈ ఇరవై ముప్పై ఏళ్ళలో నాలోమార్పు రాకూడదా? ఎదుగూ బొడుగూ లేకుండా అల్లాగే ఉండిపోయి, అప్పుడు పాడిందే తిరిగి అప్పజెప్పనా?"

బాలమురళీ సంగీతం గురించి దూషణ భూషణాలు ఎన్ని ఉన్నా ఒకటి మాత్రం నిజం. సంగీత ప్రపంచంలో ఆయన సలిపిన సంగ్రామాలు ఎన్నెన్నో! కాని ఎప్పుడూ తలవంచలేదు. ఎప్పుడూ ఓటమి అన్నది చవిచూడలేదు. మద్రాస్ మ్యూజిక్ అకాడమీ వార్షిక సభలలో ఆయనకి సాయంకాలం ముఖ్యమైన కచేరీకి ఇచ్చే (5.30 నుంచి 8.30) టైమ్ చాలాకాలం ఇవ్వలేదు. ఆ టైమ్ ఇస్తేనేకాని పాడనని భీష్మించుకుని కూర్చున్న బాలమురళీని, అదే మ్యూజిక్ అకాడమీ ఆయనకు ప్రధానమైన కచేరీ ఇచ్చి ఆహ్వానించడమే కాకుండా, కొంతకాలం తర్వాత, తెలుగు గాయకులకి బహు అరుదుగా లభించే "సంగీత కళానిధి" గౌరవాన్ని ఇచ్చి గౌరవించింది.

ఒకసారి బెంగుళూరులో ఏర్పాటైన ఆయన కచేరీకి సరిగ్గా అరగంటముందు వాయింపవలసిన వైలినిస్టును రాకుండా చేసి, మిగతా ఏ వైలిన్ కూడా

సరిగమ పదని పాడెద || గానముతో తరియించెద సరిగమ పదని పాడెద || - బాలమురళి

శ్రీ బాలమురళిగారి సంగీత కచ్చేరీని 1985లో తెలుగు కళాసమితి మన ప్రథమ అధ్యక్షులు డా. జొన్నాడ రామకృష్ణ గారి ఆధ్వర్యంలో నిర్వహించింది.

మనసులోని మర్మమును తెలుసుకో మానరక్షక మరకతాంగ నా || - త్యాగరాజ

దొరక్కుండా చేస్తే, పక్కవాయిద్యం హాఠ్యోనియం పెట్టుకుని దిగ్విజయంగా కచేరీ ముగించిన బాల మురళీని గురించి, ఇల్లాంటి సంఘటనలు ఎన్నెన్నో! ఈ రోజుల్లో ధనవంతుడిమాట, అధికారం ఉన్నవాడి మాట చెల్లుతుంది. అటువంటిది, ఒక గాయకుడు ఒక సందర్భంలో ఒక రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రిని ధిక్కరించి, “ ఈ రాష్ట్రానికి ఈ ముఖ్యమంత్రి ఉన్నంత కాలం, నేను ఏ ప్రభుత్వ సంబంధమైన కార్యక్రమానికి వచ్చి పాదను” అని శపథం చేసి, తిరిగి అదే ముఖ్యమంత్రి చేత పిలిపించుకుని, రవీంద్రభారతి వేదికపై, క్రిక్కిరిసిన ప్రేక్షకుల సమక్షంలో, “జరిగిన పొరబాటును మనసులో పెట్టుకోవద్దనీ అనిపించు కుని, తెలుగు విశ్వ విద్యాలయం ప్రోఛాన్సెలర్ పద

వితో సత్కురింపబడిన బాలమురళీ సంగీత లోకానికి గర్వకారణం.

ఆకాశవాణి విడిచి పెట్టిన చాలా కాలానికి తిరిగి ఈమధ్య బామురళీతో నేను పనిజేసే అవకాశం లభించింది. భక్త రామదాసు ప్రాజెక్టు, ఖమ్మం వారు తల పెట్టిన బృహత్ కార్యక్రమంలో, రామదాసు జీవితాన్ని, రామదాసు కీర్తనలను ప్రచారంలోకి తీసుకువచ్చే ప్రయత్నంలో, బాలమురళీగారి చేత సుమారు 25 రామదాసు కీర్తనలు పాడించి మూడు సి.డిలు, కాసెట్ల రూపంలో రికార్డు చేయడం జరిగింది.

ఇది వరకు ప్రచారంలో లేని కీర్తనలు, రామదాసులవారి హృదయవేదనలోంచి ఉద్భవించిన కీర్తనలు, బాలమురళీ ఎంతో ఆర్థితో పాడారు.

ముఖ్యంగా రామదాసు జైలుకి వెళ్ళేముందు అందరి వద్దా సెలవు తీసుకునేప్పుడు మురళీగారు పాడిన “సెలవా! మాకింక సెలవా! ఈ చెరకేగ” అన్న కీర్తనలో, మనకళ్ళముందు ఆ దృశ్యం సుంచుంటుంది.

రామదాసు ప్రాజెక్టు కార్యక్రమాలలో భాగంగా, వేటూరి ఆనందమూర్తిగారు సేకరించిన రామదాసు కీర్తనలు కొత్తవి, రెండు “ఎన్నడూ రక్షించేనని యున్నానురా రామా” అనే కీర్తన, “జనని భావయే వైదేహి సాధు మాం పాహి! మాం పాహి” అన్న సుస్మృత కీర్తన, బాలమురళీ పాడిన కాసెట్లలో ఉన్నాయి.

సంగీత స్వర్ణయుగం - నండూరి పార్థసారథి, Editor & Publisher, Rasamayi, Hyderabad, AP

క్రీస్తుశకం 1700-1850 సంవత్సరాల నడిమికాలం ప్రపంచ సంగీత చరిత్రలో ఒక స్వర్ణయుగం. కర్ణాటక సంగీతం, హిందూస్థానీ సంగీతం, పాశ్చాత్య సంగీతం పూర్ణవికాసం పొందిన కాలం అది. కర్ణాటక సంగీత రంగంలో త్యాగరాజు, శ్యామాశాస్త్రి, ముత్తుస్వామి దీక్షితర్; హిందూస్థానీ రంగంలో సదారంగ్, అదారంగ్, మహారంగ్; పాశ్చాత్యసంగీతక్షేత్రంలో హేడెన్, మోజార్ట్, బీతోవెన్ వెలసిన మహోజ్వల యుగం అది. ఇవాళ మనం కచేరీలలో వింటున్న సంగీత రచనలలో సగానికి పైగా ఆ మహామహులు సృష్టించినవే. వారి తర్వాత అవతరించిన సంగీత కళాదక్షులందరూ వారిని ఆదర్శమూర్తులుగా గణించి అనుసరించినవారే.

కర్ణాటక సంగీతం, హిందూస్థానీ సంగీతం, పాశ్చాత్యసంగీతం- ఇవి ప్రపంచంలోకెల్ల ప్రముఖంగా చెప్పుకోదగిన శాస్త్రీయ సంగీత పద్ధతులు. ఈ మూడు పద్ధతులలో శతాబ్దాలపాటు సాగిన పరిణామ క్రమం 18వ శతాబ్ది ఆరంభంనుంచి మరింత వేగం పుంజుకోవడం, 1850 నాటికి వీటికి పరిపూర్ణమైన, స్థిరమైన రూపాలు ఏర్పడడం జరిగింది. కచేరీ సంగీతం అనీ, ఆర్ట్ మ్యూజిక్ అనీ యిప్పుడు మనం అంటున్న సంగీతం ఆ కాలంలో రూపుదిద్దుకున్నదే.

ఈనాటి కర్ణాటక సంగీత కచేరీలలో నాటికి ఎనభైవంతుల జాగా ఆక్రమించేవి కృతులు. 'కృతి' అనే ప్రక్రియ త్యాగరాజు, శ్యామాశాస్త్రి, దీక్షితర్ మూర్తిత్రయం పెట్టిన భిక్షి. కృతి రచనలోని 'పల్లవి-అనుపల్లవి-చరణం' ప్రణాళిక అంతకు ముందు సుంచీపున్న సంగీతరస, కీర్తన, పదం వంటి రచనలలో కూడా పున్నప్పటికీ 'కృతి'లో లాగా వాటిలో సద్యఃకల్పనకు (మనోధర్మగానానికి) అవకాశంలేదు. పల్లవిని 'సంగతుల'లో పాడటం 'కృతి' ప్రత్యేకత. రచనలోని ఏదైనా సాహిత్యభాగాన్ని తీసుకుని 'నెరపు' చేయడం, తర్వాత కల్పనా స్వరాలు పాడి చివరికి మళ్ళీ పల్లవితో ముగించడం 'కృతి'లోని విశేషాంశాలు. ఈ పద్ధతి త్యాగరాజు, శ్యామాశాస్త్రి, దీక్షితర్లలోనే ప్రారంభమయింది. ఏ రాగమైనా 'కృతి' గానంలోనే సంపూర్ణ వికాసం పొందగలుగుతుంది. రాగాల స్వరూప స్వభావాలను ఈ త్రిమూర్తులు ఆవిష్కరించి నంత సమగ్రంగా మరెవ్వరూ ఆవిష్కరించలేదు. దాదాపు వందరాగాలను వారు స్వయంగా సృష్టించారు. వారి కృతులే లేకపోతే కర్ణాటక సంగీతం యిప్పటివలె వుండేది కాదు. సంగీత, సాహిత్య, నృత్య, నాటక కళల సమాహారమైన 'యక్షగానం' కూడా ఆ కాలంలోనే పూర్ణవికాసం

పొందింది.

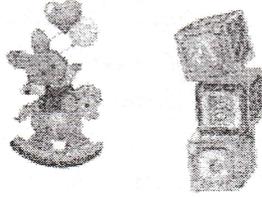
కర్ణాటక సంగీతంలో 'కృతి' లాగా హిందూస్థానీ సంగీతంలో 'ఖ్యాల్' అతి ముఖ్యమైనది. మనోధర్మసంగీతానికి 'కృతి'లో కంటే 'ఖ్యాల్'లో యింకా ఎక్కువ అవకాశం వుంటుంది. ఎందుకంటే, సాహిత్యానికి 'కృతి'లో వున్నంత ప్రాముఖ్యం 'ఖ్యాల్'లో వుండదు. 'కృతి'లోని పల్లవి, అనుపల్లవి లాగా 'ఖ్యాల్'లో 'స్థాయి', 'అంతర' అనే రెండు అంగాలుంటాయి. ఇంక చరణం అంటూ వుండదు. ఖ్యాల్లో రాగభావానికే తప్ప సాహిత్య భావానికి ప్రాముఖ్యం వుండదు. భారతీయ సంగీతానికి సంబంధించినంతవరకు Art music, Absolute music అంటే మనోధర్మ సంగీతమే. దానికి ఖ్యాల్ గానంలో వున్నంత అవకాశం మరే ఇతర గాన పద్ధతిలోనూ ఉండదు. నేటి హిందూస్థానీ సంగీత కచేరీలలో అతి ప్రధానాంశం 'ఖ్యాల్'. కచేరీలో నూరింట ఎనభైవంతులు ఖ్యాల్ ఆక్రమిస్తుంది. ఖ్యాల్, తుమ్రి 1700 - 1850 మధ్యకాలంలో రూపుదిద్దుకున్నవే. హిందూస్థానీ సంగీతంలో ఖ్యాల్ అనేది ఎప్పుడు అవతరించిందన్న విషయమై భిన్నాభిప్రాయాలున్నాయి. కాని, యిప్పుడు మనం కచేరీలలో వింటున్న ఖ్యాల్ రచనల్లో ప్రాచీనమైనవి, ముఖ్యమైనవి సదారంగ్, అదారంగ్ లవి. వారి కాలంనుంచే ఖ్యాల్ ప్రాచుర్యంపొంది, ఇతర రూపాలన్నీ వెనకబడిపోయాయి. సదారంగ్ అనలు పేరు నియామత్ ఖాన్. 'సదారంగ్' అనేది అతడి కలంపేరు. 'అదారంగ్' ముద్రతో ఖ్యాల్ రచనలు చేసిన ఫిరోజ్ ఖాన్ సదారంగ్ మేనల్లుడే. 'మహారంగ్' ముద్రతతో ఖ్యాల్ లు రచించిన భూపత్ ఖాన్ సదారంగ్ కుమారుడు. సదారంగ్ తాన్ సేన్ కుమార్తె సంతతిలో పదోతరంవాడు.

పాశ్చాత్యసంగీత చరిత్రలో 1750-1820 సంవత్సరాల మధ్యకాలాన్ని 'క్లాసికల్ పీరియడ్' అంటారు. కర్ణాటక సంగీత త్రిమూర్తులకు సమకాలికుడైన జోసెఫ్ హేడెన్, ఉల్ఫ్ గాంగ్ అమేడియస్ మోజార్ట్, లుడ్విగ్ వాన్ బీతోవెన్ క్లాసికల్ పీరియడ్ కు చెందిన త్రిమూర్తులు. సోనాటా, సింఫనీ, కాన్చెర్తో వంటి ముఖ్యమైన ప్రక్రియలు వారి కాలంలోనే అత్యుచ్ఛ దశవంతుకున్నాయి. కర్ణాటక సంగీతంలో త్రిమూర్తుల రచనలకున్నంతటి ప్రాధాన్యం పాశ్చాత్యసంగీతంలో వీరి రచనలకున్నది. వీరి తర్వాత వచ్చిన గోప్ప కంపోజర్లందరూ వీరినే అనుసరించారు.

పై రెండు వ్యాసాలు 'రసమయి' సాంస్కృతిక మాసపత్రికనుండి రచయితల, ముద్రాపకుల అనుమతితో కృతజ్ఞతలు తెలియపరుస్తూ స్వీకరింపబడినవి. మూడు సంవత్సరాలనుండి 48 పుటలతో ప్రచురింపబడుతున్న ఈ మాసపత్రిక సంగీత, సాహిత్య, జానపద, లలిత, చిత్ర చలనచిత్రకళా రంగాలకు సంబంధించిన అపురూప రచనలతో, ఛాయాచిత్రములతో నిండివుంటుంది. తెలుగువాడు తనదైన సాహిత్యవిలువలను తెలుసుకోవలసిననుకుంటే తప్పక ఈ రసమయిని తెప్పించుకుని చదవాలి. చదివిన తరువాత ఈ సంచికలను పారవేయబుద్ధివేయదు. నిలువ వుంచుకుని భావితరములవారికి మన సంస్కృతిని గూర్చి తెలియజెప్పాలనే తపన మొదలవుతుంది. 'పరిపూర్ణత అనేది ఒక ఆదర్శం మాత్రమే. అది ఎప్పుడూ అల్లంత దూరంలో కనిపించే అందమైన దీవి. ఎంత ఈదినా అందని అందం. స్రగతి అంతా అది అందనంతవరకే. అందితే అక్కడితో స్రగతికి స్వస్తి. పరిపూర్ణత అందదని తెలిసినా దాన్ని అందుకునే ప్రయత్నం మాన కడదు. ఇదే 'రసమయి' ధ్యేయం.' ఈ రసమయికి వార్షిక చందా 50 డాలర్లు. ప్రతినెలా ఏర్ మెయిల్ ఆర్గనైజేషన్ నుండి వస్తుంది.

చందా మరియు యితర వివరాలకు: Dr. Madhu Saradhi, Phone: (732) 653-9111 or madhu_nanduri@hotmail.com or Nanduri Publications, A-21 Journalist Colony, Jubilee Hills, Hyderabad - 500 033, Phone: (040) 2354 8352, email: nampasaa@rediffmail.com, Editor: Mr. Nanduri Parthasarathy.

LIVINGSTON PEDIATRICS

Health care needs of *infants, children and adolescents*
Your child's health needs are served quickly and appropriately

RAMALAKSHMI YERRAMILLI, M.D., F.A.A.P
BOARD CERTIFIED IN PEDIATRICS (female doctor)

Providing specialized pediatric personal care for over 20 years

Affiliated with

ST. PETER'S UNIVERSITY HOSPITAL
ROBERT WOOD JOHNSON UNIVERSITY HOSPITAL

We Welcome New Patients
Evening, Daytime and Weekend hours available

345 Livingston Avenue
New Brunswick, NJ 08901
732-246-7171
www.livingstonpediatrics.com

Over 20 health care insurance plans accepted
Fully modernized office with the state of art diagnostic equipment

Multi lingual staff
(Telugu, Hindi, Gujarati, Spanish)

రావోయి

రావోయి ఓ మంచిమామా
ఆడుకొందాము యీ సంజకాడ
పాడుకొందాము మన మనసుతీర.

మనక ఎన్నెల్లోన
ముసుగు మబ్బుల క్రింద
చుక్కకన్నెల తోడ
ఆటాడుకొంటాను
గుసగుసలు పోదాము
రుస రుసలు లేకుండ

రావోయి ఓ మంచిమామా
ఆడుకొందాము యీసంజకాడ

మావితోపూ కాడ
మంచమేసుంచాను
మంచిమాటా ఒకటి

చెప్పోయి మామా
మురిసి పోతానోయీ యీ నేను
విరిసిపోతానోయి మామా
ఓ ... సిరిమల్లెలాగ
ఆ... గిరి కన్నెలాగ.

రావోయి ఓ మంచిమామా
ఆడుకొందాము యీ సంజకాడ
మల్లెతోటాలోన

పూలపందిరి క్రింద
గుడికట్టి ఉంచాను మామా
పాదరింటి గుడిలోన
నీవు నేమా కలసి
ఎలిగి పోదామోయి మామా
ఓ మంచిమామా ... నా మంచిమామా

సిరిమల్లె తల్లెమొ
విరిజల్లు కురవంగ
హరివిల్లు ఎదలోన
వన్నెలతో మెరియంగ
మల్లెపూలా గుమగుమతో

ఒళ్ళంత నిండంగ
మనసంత తేలంగ
తెల్లవారేదాక
కబురాడుకుందాము

రావోయి మామా నా మంచి మామా

ఏటిగట్టా కాడ
పొన్నచెట్టా నీడ
నీ ఒడిలో నేనుండి
నా ఎదలో నీవుండి
కన్నుల్లు కలుపుతూ
ఎన్నెల్లు చిలుకుతూ
ప్రేమల్లు ఒలుకుతూ
తేలిపోదాము మామా

ఊహల్లో తేలిపోదాము మామా
సోలిపోదాము మామా
ఎన్నెల్లో ఎలిగేటి
(ఏటి) తరగ(ల) పైన
ఎండి ఎన్నెలలోన
చుక్కపందిరి క్రింద
తెల్లపడవా ఎక్కి
తరగల్లో తేలుతూ
నురగలతో ఆడుతూ
సాగిపోదామోయి మామా || రా ||
సాగిపోదామోయి మామా
గోదారి గంగమ్మ
గలగలా గొంతెత్తి
పాడంగ తీయగా
దీవించ చల్లగా
సాగిపోదామోయి మామా
మురిపాల పంటగా
సరదాల జంటగా
పరువాల మంటతో
సాగిపోదామోయి మామా
దూరతీరాలకూ
వాయువేగాలతో
సాగిపోదామోయి మామా
తరలిపోదామోయి మామా

- సుప్రభ

శ్రీ శృంగేరి శారదాంబ స్తుతి

మధ్యమావతిరాగం - రూపకతాళం

- ప: జయ జయ జయ శారదా | సర్వకళావిశారదా
శంకర గురువర పూజిత | శృంగపరిమాతృకా || జయ ||
- చ: జయ జయ మునివరవందిత | సురభూసురగణాసేవిత
జయ జయ జ్ఞానప్రదాతా | జయ జయ వాగ్దేవతా
జయ జయ మధురసుభాషిణి | మంజళ దరహాసినీ
శ్రితజన పరిపోషిణి | శ్రీ విద్యాశోభినీ || జయ ||
- చ: జయ జయ కవిజనమండిత | గాయకమణి పరివేష్టిత
జయ జయ మోక్షప్రదాతా | జయ జయ పరదేవతా
జయ జయ నీరజనేత్రీ | కోమలతర సుమగ్రాత్రీ
నిరుపమ శుభకరకీర్తి | మమ ప్రియతమ జనయ్యత్రీ || జయ ||

- చల్లా సత్యవతి
Matawan, NJ

"Of course it stopped. It only had a lifetime guarantee."

Asian Americans and Cardiovascular disease – Larger implications for Asian Americans and healthcare

Laxman Kanduri, Department of Physical Sciences, Kingsborough Community College of The City University of New York, 2001 Oriental Boulevard, Brooklyn, New York, N.Y. 11235.

Introduction:

Asian Americans are those who live in the U.S. and personally identify themselves as having Asian or Pacific Islander ancestry. This group includes people whose origins are the Far East, Southeast Asia, the Indian Subcontinent and the Pacific Islands. It was classified into 28 Asian and 19 Pacific Islander ethnic groups for the 1990 Census providing a great diversity in language, culture and beliefs.

Asian Americans make up about 4.3% of the U.S.'s population (as of the 2000 census), two-thirds of them being foreign-born immigrants, and is the fastest growing of all the major racial/ethnic groups (in terms of percentage increase). That translates to about 12 million people who identify themselves as at least part Asian. Compared to the United States a proportionately greater segment of the Canadian population are from South Asia. 750,000 Canadians have their ethnic roots in South Asia. That compares with one million in the United States, a country with 10 times the population of Canada.

There is a great diversity within the overall Asian American population as represented in Table 1. This table includes Asian ethnic groups whose total population is at least 50,000 in size. It breaks down each Asian ethnic group's total population by single ethnicity, two or more Asian ethnicities, and finally, Asian and at least one other race (multiracial Asians).

Growth of Asian Americans in relation to other groups in the country:

In terms of proportion to the total U.S. population, Hispanics/Latinos and Asian Americans are experiencing the highest growth whereas African American population has stayed and will remain relatively stable. Conversely, the proportion of the U.S. population who are White is expected to decrease each decade and in 2050, no racial/ethnic group will be a majority, including Whites for the first time in U.S. history. Table 2 shows Asian Americans as the fastest growing of all the major racial/ethnic groups, both from 1980-1990 and 1990-2000.

Within the Asian Americans (see Table 3), Chinese are the largest Asian American ethnic group followed by Philipino and Asian Indians. In terms of growth among the six major Asian American ethnic groups, the Vietnamese were the fastest growing from 1980 to 1990 while Asian Indians have become the fastest growing group since 1990.

The Asian American population as a whole may still seem relatively small at the national level. . However Asian Americans

are a vital and integral part of the culture, economy, and to some extent politics with over 90% of them residing in major metropolitan areas of the country. The States with the largest shares of Asian and Pacific Islander Americans are California, Hawaii, and Washington with 55% of the total number while the remainder living in New York, New Jersey, Illinois and Texas (see Table 4).

Asian Americans and healthcare

While all Asian Americans share many issues in common, it's important to remember that their genetic traits, propensity to acquire various diseases, characteristics and experiences of various Asian ethnic groups are quite different from one another. The epidemiological data becomes irrelevant unless such collection is directed at individual ethnic populations within such a broad classification as APIA. Population specific data becomes necessary for planning and devising timely and cost-effective measures to improve public health and could lead to prevention of Inequalities in access to healthcare including prevention, diagnosis and treatment of diseases. According to a report by Johns Hopkins University Institute of Medicine, ethnic racial minority Americans (African, Latino, and Asian) does not receive the same level of quality healthcare as non-minority Americans. To most people, this is probably not a surprise. Since minorities have an average household income less than that of non-minorities, they are less likely to be able to afford the same level of healthcare or have it provided for them by their employers.

What is alarming however is the significant disparity that exists even when comparing conditions when there is a "level playing field", i.e. the patient has the same insurance status and income. Most people would believe that given the same insurance status and income, minorities and non-minorities should receive the same quality of healthcare. The Hopkins study confirmed previous studies that indicated that this is clearly not the case.

Studies have shown that minorities are far less likely to receive:

- Routine medical procedures,
- Appropriate cardiac medication
- Coronary artery by-pass surgery
- Kidney transplants or hemodialysis

In recognition of this and such other facts, The National Center for Minority Health and Health Disparities (NCMHD) and The National Institute of Nursing Research (NINR), both part of NIH and DHHS is establishing a five year \$15 million program to address the health imbalances in the American society through establishing eight new Centers, each with partnership between two or three University Schools of nursing (NIH, Nov. 2002).

Asian Americans and Heart Disease:

Heart Disease has always been a public health problem. People are living longer. An ever-increasing number suffer from one form of heart disease or another. The World Health Organization estimated that 12 million deaths were related to cardiovascular diseases in 1992. One half of all deaths in developed countries like the USA were from heart disease. In developing nations too, the increase in coronary heart disease is reaching epidemic proportions. India and China, which together account for over 50% of the earth's population, account for 4.5 to 5 million deaths from heart disease every year. And that doesn't count the sufferers who do not die, but live with complications and restrictions imposed by their disease. Determining the unique risk factors for CVD among these groups is critical in order to develop tailored strategies for the prevention of CVD. Coronary artery disease (CAD) is a major public health problem facing Asian Americans, particularly South Asians and to complicate further, it can't be explained by conventional risk factors.

A case in point that strengthens my view is the following recent studies:

1. British Heart Foundation statistics show that the death rate from coronary heart disease is 46% higher in South Asian men than the UK population as a whole, for women it is 51% higher.
2. Anand and her colleagues at McMaster University in Hamilton studied 985 South Asians, Europeans and Chinese in three Canadian cities to determine whether ethnic background had any impact on the risk of heart disease. The study found a higher risk of cardiovascular disease was linked to a condition called carotid atherosclerosis (*Atherosclerosis is the progressive narrowing and hardening of the arteries. It can occur as a result of ageing but also as a result of high cholesterol, high blood pressure, smoking, and diabetes*). It is regarded as a major cause of heart disease. When it affects the carotid artery, which carries blood from the heart to the brain, it can lead to stroke. This condition was much more common among South Asians than among Europeans and Chinese. The researchers suggested that the variations between ethnic groups might be caused by differences in the way the disease develops. They added, however, that it could also be due to other undiscovered factors - diet is thought to play a significant role.
3. Dr. Gupta and colleagues in Canada examined medical records of about 3,413 South Asian and European patients with coronary artery disease who underwent angiography at the Trillium Health Centre in Mississauga and the Rouge Valley Health System in Scarborough between April, 1999, and March, 2000. Coronary angiography is a diagnostic/treatment procedure that uses an inserted catheter to visualize

the interior of blood vessels. (Ethnicity was determined by self-reporting and name analysis). This study showed that every segment of the three major arteries of the heart in South Asian patients were more seriously diseased than in Canadians of European descent. When the data were re-examined to focus on women the results were even more disturbing. This type of life-threatening coronary anatomy was found to be twice as often in South Asian group of women compared to the European women," says Dr. Gupta. There was no significant difference between South Asian Canadians and European Canadians in the known risk factors for heart disease - obesity, high blood pressure, elevated cholesterol levels or family history. Smoking, a powerful risk factor was much less common in South Asians.

Potential risk factors:

The risk factors are two kinds. The first kind, one can't do much about includes factors like gender, age, ethnicity, genetics and geographic location.

- Coronary artery disease is 2.5 times more likely in men than women.
- Heart attacks occur in 9.7% of women between 65 and 69 years of age, but in 17.9% of those older than 85.
- African - Americans have a higher heart disease risk than whites, and the incidence also varies among Hispanics, Asians and other races.

The second kind is, one can modify through diet and exercise.

Risk factors more common to Asian Americans – South Asians:

- Coronary artery disease (CAD) 40% higher in Indian Asians compared to European whites (Balarajan, 1991). The burden of CAD is twofold higher in Indian Asian men compared to Europeans.
- Diabetes is 3.8 times higher than that in Europeans (McKeigue et al., 1991).
- 60% risk of CAD due to insulin resistance (McKeigue et al., 1993).
- Six-month mortality (death rate) after acute myocardial infarction (heart attacks). is two-fold higher in Indian Asians compared to Europeans, despite similar therapy (Wilkinson et al., 1996).

An estimated 7 million people in the UK have metabolic syndrome and are therefore at greater risk of stroke, heart attack and diabetes. Deadly Quartet of Syndrome X (Kooner et al., 1998; Reaven 1988) is identified by Diabetes Mellitus/Insulin Resistance (Baliga et al., 1995), Hypertension, Central Abdominal Obesity and Hyperlipidemia.

Other general risk factors are smoking, hypertension, above normal Body-Mass Index (BMI) total cholesterol and apolipoprotein-B. However, in UK based Indians, total cholesterol and Apolipoprotein-B were found to be higher than non-migrant Asians.

Diabetes mellitus:

There is increased prevalence of non-insulin diabetes mellitus in Indian Asians. It could be attributed to genetic factors and acquired from westernization.

Insulin Resistance:

Insulin resistance is characterized by raised plasma insulin, glucose intolerance, increased triglycerides, decreased HDL (good cholesterol) and central obesity. These factors are found to be more prevalent in Indian Asians than Europeans (McKeigue et al., 1993). It could be attributed to genetic factors and acquired from westernization.

Raised serum Lp (a) lipoprotein:

Lp(a) concentrations seem to be genetic in nature as it is found to be uniquely higher in Asians in India than European whites (Bhatnagar et al., 1995). Asian Indians tested above threshold levels (30 mg/dl) for Lp(a) for the development of CAD constitute about 30% compared to 19% Caucasians and 8% Mexican Americans. It is genetically determined, so it runs in families. It is a powerful independent risk factor for premature fatty deposition (atherosclerosis) and thrombosis (clotting in the blood vessels). It is also responsible for the high failure rate of balloon angioplasty and bypass surgery. Raised serum Lp (a) and low-density cholesterol (LDL) is associated with a 9-fold increase in risk of CAD (Seed et al., 1990). Raised plasma Insulin, decreased physical activity and increase in central obesity is thought to be due to adopting western lifestyles.

Obesity:

Waist circumference (Men >102 cm or 40 in, and Women >88 cm or 35 in), decreased HDL-cholesterol (Men <40 mg/dL and, Women <50 mg/dL) and increased triglycerides (>150 mg/dl) are thought to attributed to Westernized lifestyle rather than genetic.

Smoking:

Has been found to be major risk factor in non-migrant Indians (Pais et al., 1996) while smoking, hypertension and hypercholesterolemia are generally lower in migrant Indian Asians than Europeans. This suggests that other factors also contribute to excess mortality in coronary artery disease.

C-Reactive Protein:

C-Reactive Protein is a non-specific marker of inflammation. C-Reactive Protein concentrations are higher in healthy Indian Asians than in European whites and are accounted for by greater central obesity and insulin resistance in Indian Asians (Chambers et al., 2001). These results suggest that inflammation may contribute to increased risk of CAD in Indian Asians

Homocysteine:

Elevated levels cause twice as much CAD levels in Indian Asians compared to Europeans (Chambers et al., 2000).

Genetics:

Cd36 gene deficiency (also known as Fatty Acid Translocase) (Aitman 2001).

Dominant negative mutations in human (Peroxisome proliferators activated receptor gamma or PPAR gamma) associated with severe insulin resistance, diabetes mellitus and hypertension (Barraso et al., 1999)

Diet:

Excessive use of clarified butter (Ghee) is found to be risk factor in South Asian diet (Lancet 1987).

Women:

In pre-menopausal women, polycystic ovarian disease is associated with insulin resistance and coronary artery disease. South Asian women with polycystic ovarian disease are therefore more susceptible to insulin resistance and coronary artery disease (Dunaif et al., 1987). The risk in post-menopausal women was found to be similar to men. South Asian women have higher waist circumference (~87 cm) compared to white women (~79 cm) (Lean et al., 2001).

Stress:

British Heart Foundation is currently funding research to examine why South Asians in the UK have a high incidence of heart disease. Researchers have long suspected that stress plays a role in the development of heart conditions. Now a team at University College London says their study of 183 men provides the first conclusive biological evidence of a link between stress and metabolic syndrome - a condition thought to be a precursor to coronary heart disease.

The study examined the biological, rather than the physical, effects of stress in civil servants aged between 45 and 63. The team monitored changes to the men's nervous system and their production of certain stress hormones. They also measured the men's risk factors for coronary heart disease, and variations in heart rates and cardiac activity.

Researchers also questioned the men about their jobs, such as position, levels of control and responsibility, and lifestyles including eating habits and exercise levels.

Results showed that men with metabolic syndrome produced more stress hormones, had abnormal heart rates, and were more obese than the control group. Job strain was one of the factors seen to partly explain the increased production of the stress hormones associated with metabolic syndrome and which combined with obesity to affect heart activity. Although this is not concrete proof that stress causes the metabolic syndrome or indeed heart disease, we are certainly closer to proving it. But researchers were also reassured to find that the biological effects of stress were at least partly reversible in men who reduced their risk factors, such as losing weight or who had their blood pressure lowered. The link between stress and heart

disease is still unclear, but this study is significant as it helps us to understand more about the relationship between the conditions.

Myocardial Infarction (Heart Attacks):

Six-month mortality (death rate) after acute MI is 2-fold higher in Indian Asians compared to Europeans. This increased mortality has been attributed to a higher prevalence of diabetes.

South Asians show a higher predisposition to adult onset diabetes, a major risk factor. However, when a statistical analysis was performed to correct for the difference in diabetic disease, the rates of coronary disease were still much higher among the South Asians.

Postulated mechanisms include Thrifty Gene Hypothesis (Neel 1962). The gene pool is relatively constant over the past 100 to 200 years although the environment and lifestyle has changed. Asians like other ethnic groups may have the "thrifty gene(s)". This gene (or group of genes) enabled them during centuries of living as hunters or farmers to survive on relatively small amounts of food, thereby being able to survive periods of drought and famine. But the new generation lives in a society where food is not only readily available but is 'high-calorie, high-fat food'. In addition the current desk jobs do not require as many calories as hunting or farming or other activities that were required to eek out an existence in the past. And therefore, they gain weight much more easily, and then develop diabetes and hypertension.

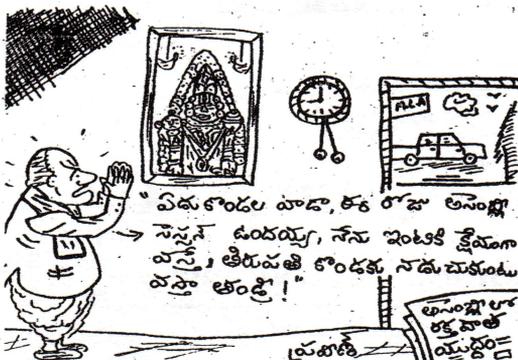
Some of the reasons for decline in heart disease in other parts of the world:

Though not measurable directly, the cost of treating heart disease in American women alone was estimated to be around \$300 billion dollars in 1998. Over the past two decades, there has been a significant decline in the incidence of heart disease. In Japan and Australia, 50-60% decline in heart attacks has been recorded since 1980.

The causes for this decline are related to:

- Decreasing modifiable risk factors - smoking, cholesterol, exercise
- Better treatment facilities for heart attacks and strokes
- Emphasis on primary prevention rather than treatment

.... To be continued in the next issue.....

New Year brings in a chance
For hopes very very high
A day so dear dawns
A time of joy so nigh.

In all its ways it tells a tale
Of tomorrows wondrous and bright
Smiles born in faces hale and pale
Are a sunny delight.

Summer, Winter, Autumn, Spring
Four seasons it holds
A new born glory it does bring
As each its beauty unfolds.

A moment ever such as this
To make one and all so thrilled
In their hearts, a pleasant wish
To be felt and fulfilled.

- Bulusu Lakshman
Princeton, NJ

Rain

Satyanarayana Gavarasana
Norwood, MA, USA

Rain is good for the parched soil
Love is good for the broken soul
Wet soil nourishes the sprouting seed
God with his infinite love heals the Mankind.

Steam is good for sterilization
Steam is good for moving an iron horse
Steam is nothing but water in a heated state
God purifies the soul like the steam.

Snow is opal white and cold
Snow is good to hold the water in one place
Snow is like water in Savasana Yoga pose
God appears frozen and inactive, yet not.

Vapor with Benzoin makes breathing easy
Vapor rises to form clouds
Vapor is invisible water
God is invisible like vapor.

Water, Steam, Snow and Vapor
Are but various forms of water
Love, Compassion, Forgiveness and Wisdom
Are manifestations of the Omnipresent
God in various garbs appears to the knowing man.

**State Of The Art Technology
for
State Of The Art Dentistry**

**Cosmetic & General Dentistry
For The Family**

- ✓ **Digital X-Rays:** Faster, Safer & 90% Less Radiation
- ✓ **Digital Intraoral Imaging:** Increased Quality And Clarity
- ✓ **Computerized ShadeScan Imaging:** Precision Color-Matching of Crowns & Veneers With More Accurate And Consistent Results
- ✓ **ZOOM In-Office Teeth Whitening:** Look Your Brightest In Just 1 Visit!
- ✓ **Rotary ProSystem Endodontics:** Root Canal Therapy More Precisely & Quickly

Specializing In The Latest Cosmetic Techniques
Also Available On Premises:
Periodontics, Periodontal Surgery, Prosthetics And Implant Dentistry

**The Advanced Technology, Along With Our Impeccable Attention To Detail And Quality Of Care,
Provide More Accurate And Consistent Treatment. The Result? Less Chair Time And Greater
Satisfaction For Our Patients!**

(908) 725 - 0200

Rajeev Upadya, D.M.D.

Member of the American Academy of Cosmetic Dentistry

31 North Doughty Avenue, Somerville, NJ 08876

SUJATHA SHANKAR M.D., F.A.A.P.
Infants, Children, and Adolescents

**77 Brunswick Woods Drive
East Brunswick, NJ 08816
732 238 6644(Tel)
732 238 6550(Fax)**

We Welcome Prospective Parents for Prenatal Meeting

*****Board Certified Pediatrician***
Major Insurances Accepted
Multilingual Staff**

*****Affiliated with RWJUH, St. Peter's Hosp, JFK Med Ctr*****

Morning/Evening/Weekend Appointments Available

Address for correspondence when the advertisers request to send to an address: 1501 Pisaniello Court, South Plainfield, NJ 07080. When responding to this address please send us the particulars of the respondent. TFAS, TJ or any of its members are not responsible for any consequences arising out of this column.

Procedures for Advertising in Matrimonials:
For immediate family (like brothers, sisters, daughters and sons) of members of good standing TFAS the matrimonial ad ears 3 consecutive times free of charge. A written request is needed for continuation for another set of three issues. For others, the ad donation is \$10 per insert per issue.

Coding: 1st ltr: Male/Female; Next two digits : Year, Next two : Month of first ad. Next three: ID; Next digit: No. of times.

M02101402: Vysya parents seeking US raised girl, preferable engineer/doctor for their US raised son, 27 yrs/5'10" tall, fair, MS (Electrical Engg.), bright, intelligent Email: grkm2633@yahoo.com

F021014102: Reddy parents invite alliance from professionals, for their 33 yrs old daughter, issueless divorcee with a Ph.D. in science. fair & tall, compassionate, greencard holder. Please coantact @mareddi@hotmail.com

F021214201: Telugu Brahmin parents invite correspondence from either Canadian or US citizen professionals (28-33 yrs: at least 5' 10" tall), for their attractive daughter (28 yrs/5'4"), working as Montessori teacher. Canadian teacher. Issueless, innocent divorcee after a brief and fraudulent marriage. Email: sraj@sympatico.ca; or Please call Dr. Raj (416) 497-2797.

F021214301: Physician aunt invites correspondence for 26 yrs, 5'3" niece, pretty, pleasant and soft spoken, presently in US on H1 visa, B.E. in Computer Engineering, Computer Project Leader with international experience, raised with traditional family values; from Telugu Brahmin Boys, 30 yrs or younger, non-kousika Gothram, preferably computer/electronics engineer or physician. Email: hponnapalli@yahoo.com

NIRMALA AKKAPEDDI, MD

Board Certified Internist

**540 Route 10 West
Randolph, NJ 07869
(973) 328-6870**

*Evening & Weekend
Appointments Available
Most HMOs are Accepted*

On Staff at

Morristown Memorial Hospital

TELUGU FINE ARTS SOCIETY
(A TAX EXEMPT & NOT FOR PROFIT CORPORATION : CORP. NO: 0100217288)
6, Lake Shore Drive, Parsippany, 07054, Phone : (973) 335-7671

తెలుగు కళా సమితి

MEMBERSHIP APPLICATION FORM

From _____ To _____ (New/Renewal)
(Month/Year) (Month/Year)

MEMBER: _____
(Dr./Mr./Mrs./Ms.) Last Name First Name

SPOUSE: _____
(Dr./Mr./Mrs./Ms.) Last Name First Name

SPOUSE: _____
(Dr./Mr./Mrs./Ms.) Maiden Last Name Maiden First Name

CHILDREN/
DATE OF BIRTH _____

ADDRESS: _____
Number Street Apt#
City State/Zip code

PHONE: _____
Home (Member) Office (Member)
E-mail Office Phone (Spouse)

OCCUPATION: _____
Member Spouse

I do not have any obligation to publish my name / spouse's name / children's names / children's ages / date of birth / address / phone number / e-mail / my occupation / spouse's occupation in TFAS annual directory.
(PLEASE STRIKE OUT UNWANTED ITEMS)

SIGNATURE: _____ DATE: _____

MEMBERSHIP DUES: () LIFE US \$150 () ANNUAL \$35/YEAR
(CANADIAN MEMBERS ADD US \$50 FOR LIFE AND US \$10 FOR ANNUAL)

Please make check payable to Telugu Fine Arts Society and mail it along with duly completed application form to: TFAS, C/O Radha Kasinadhuni, 6, David Street, Dover, NJ 07801.

Children of members automatically become members of TFAS Youth Association. Children above 18, working and living away from home should seek membership separately.

MOVED?

Telugu Jyothi is sent on US Bulk Mail, which normally takes about 2-3 weeks before it reaches the addressee. **US Post Office do not redirect bulk mail.** When it is returned to us, it costs \$0.50 each time. **Please send us your new address every time you move promptly.**

Effective Date: _____

Name: _____

New Address: Street: _____

City, State, Zip: _____

Phone & E-Mail: _____

Old Address: Street: _____

City, State, Zip: _____

Mail to: TFAS, C/O Radha Kasinadhuni, 6 David Street, Dover, NJ 07801. Your cooperation is well appreciated.

SRINIVAS S. VASIREDDI, M.D., F.A.C.P.

Diplomate American Board of Internal Medicine & Gastroenterology

668 N. Beers Street, Holmdel, New Jersey, 07733

Tel: (732) 888-4800 Fax: (732) 888-4779

We are pleased to expand our practice to a new state of art location in the Edison area effective January, 2003 at

Bridgepointe II, Suite 205, Metuchen, New Jersey

We offer Non-Invasive Video-Capsule (Pill) Endoscopy, Simple Non-Invasive Breath Tests for Ulcers, Lactose Intolerance and Bacterial Infection of the Intestines at both the locations.

Hospital Affiliations:

John F Kennedy Medical Center, Bayshore Hospital, Raritan Bay Medical Center (Perth Amboy and Old Bridge), Robert Wood Johnson University Hospital.

Dr. Bala Jonnalagadda, M.D., F.A.A.P

(Female Doctor)

Experienced Board Certified Pediatrician

Friendly, Caring Service for Newborns, infants, Children, and Adolescents

Services Include:

Free Prenatal Consult Well Visits

Immunizations Sick Visits

School Physicals

Sports Physicals

Travel Vaccines

***DAY, EVENING, & SATURDAY APPOINTMENT AVAILABLE
WALK-INS WELCOME, 24-HOUR EMERGENCY COVERAGE
MOST INSURANCE PLANS/HMO/MEDICAID ACCEPTED***

Location : 330 Livingston Avenue, New Brunswick, NJ 08901

Phone: (732) 545-9878

AMPLE PARKING AVAILABLE

'వేసవి ఉదయం మార్కడు... కాలంతో వరుగులు'

"నేను కాలింగ్ బెల్ నొక్కాను. శ్రీ వేంకటేశ్వర మూలభాతం 'కొనల్యా సుప్రజారామ' పన్నగా విని పిస్తోంది." లోపలినుంచి వస్తున్నా - తలుపుతీసే ఉంచాను అన్న మాట వినిపించింది.

మెల్లగా తీసేలోగా రారా అంటూ బార్లా తలుపులు తెరిచింది.

తెల్లని వెంకటగిరి చీర, ఎర్రజాకెట్టు - నుదుట ఎర్రని బొట్టు...

బస్ దిగి వచ్చానే అంటూ బ్రీఫ్ తీసుకుని కాఫీ త్రాగు అంటూ బాతరూమ్ చూపించింది.

నేను బ్రీఫ్ తీసుకుని వచ్చేలోగా టేబుల్ పై కాఫీ వేడివేడిగా పాగాలు గ్రక్కూతూ కమ్మని వాసన వస్తోంది.

ఏమిటి ఏకేషాలు ఇలా వడెన్ గా వచ్చేటప్పటికి చాలా అశ్చర్యపడ్డాను. ఆనందపడ్డాను.

ఆ బస్టాండ్ లో దిగి ఫోన్ చేశాను. గతంలో రెండేపార్లు ఆవార్త విమిత్తం వస్తే మీరు లేరు. ఇంటికి వచ్చి ఎస్టాబ్లిమెంట్ మాసి వెళ్ళాము. అందుకుని ఫోన్ చేసి ఫుంటే ఇక్కడికి రావచ్చు లేదా డైరెక్టుగా మాకు ఎర్రేజ్ చేసిన స్థలానికి వెళ్ళవచ్చు అని అన్నాను.

ఏది ఎన్నడు ఋణం ఫుంటే అన్నడు తీరుతుంది. మరి రెండుసార్లు వచ్చి వెళ్ళారంటే చూడు. ఒక పారి అనుకోకుండా కర్ణాటక వెళ్ళాము. రెండవపారి క్షిణదా వెళ్ళాము- అంది అంటే.

అంతే ఎంత ప్రాప్తో అంతేగదా! అన్నాను నాకు మీటింగ్ 10 గంటలకే. మీరు కూడా వస్తే బాగుంటుంది అన్నాను.

'ఏ మీటింగ్'

నాకు సాహిత్యంలో అవార్డ్ వచ్చింది. ఎన్నట్టి ఆర్. జన్మదిన పందర్లంగా కళల్లో చేసిన కృషికి - విశిష్ట కళా అవార్డ్ వచ్చింది. దాన్ని తీసుకోవడం కోసం వచ్చాను. అబ్బా రాఫ్రీ ఎంత హైటిక్ బస్ అయినా ఏటీ బస్ లా జనాన్ని కూరేశాడనుకో- శైలవల ఆఖరు రోజులట మరి రమ్మగా. ఉంది. నేను స్నానంచేసి రెడి అవుతాను. మరి మీరు రెడి అవుండండి... లంప్ అక్కడే చేయవచ్చును.

అంటే ముఖంలో ఏదో ఆలోచన... లంప్ అక్కడ వద్దు నేనే సీపీఐ చేస్తాను. అయినా నాడు ఉన్నాడు. నాడు అరగంటకన్నా ఉండలేడు. ఏ మీటింగ్ కి ఎంత టైమ్ వదుతుంది.

అవార్డ్ మీటింగ్ కదా- మంచి దాస్టలు అని ఫుంటాయి. కనీసం మూడుగంటలైనా తప్పకుండా వదుతుంది.

అయ్యోనాడు అంతసేపు ఉండలేడు... మొన్నటికి మొన్న ఎవర్నో రివీవ్ చేసుకోవడానికి వెళ్ళాము. బ్రీఫ్ లేట్ అయ్యింది. రెండు గంటలు వెయిట్

-కె.వాలీ ప్రభాకరి

చేశాము. ఇంటికి వచ్చేటప్పటికి ఫిట్స్ వచ్చి వదిపోయాడు. వెంటనే అదే కారులో డాక్టర్ దగ్గరకు తీసుకువెళ్ళాము. దానికి కాట్ రాక్స్ కూడా వుందని డాక్టర్ చెప్పాడు. వేసవికాలం, అందులో బదో అంతస్థు. వేడి ఎక్కువగా ఉంది. కూలర్స్ తిరుగుతున్నా వదే... వాడిని వదిలిపెట్టి రాను నేను. మువ్వే వెళ్ళిరా. మంచి లంప్ తయారుచేసి ఉంచుతానంది.

నామైండ్ అంతా... ఆలోచనలతో నిండి ప్రశ్నార్థకంగా చూస్తున్నాను. అంటే నాకంతా అయోమంగా ఉంది. అంకుల్ కర్ణాటక వెళ్ళారు. కజిన్ ముగ్గురూ స్టేట్స్ లో వున్నాడు. ల్యాప్ రోజూ మాత్రం కంప్యూటర్ జాబ్ కి వెళ్ళింది. సాయంత్రం వస్తుంది గదా! ఇంక ఇంట్లో ఏల్లర్స్ ఎవరూ లేరు! ఇందాకటి నుంచి వాడు, ఏడు అంటున్నావు నాకు తెలియటలేదు అన్నాను. ఆమె మాటల్లో ఆర్ధ్రత, ఆత్మీయత వినిపిస్తున్నాయి. వకవకా వచ్చింది. అదా ఆ మూలకి ఫుండే డ్రాయింగ్ రూమ్ లో ఒక మూల ఒదిగి టేపాయు పై తెల్లని బొచ్చుకుక్క పడుకుని వుంది. దాని దగ్గరలో వళ్ళెంలో పాలు అలాగే ఉన్నాయి.

ఇవ్వాళ అది తాగలేదుట అంటేకి ఎంతో బెంగగా ఉంది. అంకుల్ వెళ్ళి వారం అయ్యింది. దీనికి బెంగవచ్చి ఉంటుంది. అందుకే పాలు త్రాగలేదు అన్నది. దీనికోసం నాపనులు మానేయ్యాలి. డాల్ఫిన్ కమ్ కమ్ అన్నది. ఇదేమిటి? దీన్ని ఎప్పటినుంచి క్రొవించుతున్నారు. పిల్లలంతా ఎదిగిపోయారు. స్రీగా ఉన్నారనుకోంటే...!

దీనికి కథ ఉంది. స్నానంచేసేరా, పెసరట్టు మే

పెడతా. అవి మీ అత్తకి చాలా ఇష్టం. మీ అంటి వంటలు చాలా బాగా చేస్తుంది. నన్ను ఇంకా కొన్ని వంటలు చెప్పమన్నది. గజగబా స్నానం ముగించి- పట్టుచీర పసుపుకి ఎరుపు అంచుది కట్టి ఎర్ర జరి డకటా జాకెట్ వేసుకొని, ఎర్రరాళ్ళ నెక్ లెస్, ఎర్రబుట్టలు పెట్టుకొని వచ్చేటప్పటికి డైనింగ్ టేబుల్ పై కొబ్బరిచట్టితో పాటు వేడివేడి అల్లం పెసరట్టు రెడి, అంటూ టీప్ ఆన్ చేసింది. అన్ని మంత్రములు ఇందే అవహించినా వెన్నతో నాకు కలిగి వెంకటేశు మంత్రము. శోభ రాజ్ గళం నుంచి అమృతదారలా అమృతవర్షిణి రాగం వినిపిస్తోంది.

అంటి ఈరోజు ముఖ్య అతిథి శోభరాజుగారే. నా ఫేవరేట్ పింగర్.

అలాగే అయ్యోవీడిని ఎవరూ చూసేవారు లేరు. వాడిని తీస్తే అక్కడ ఉండడు. అల్లరి చేస్తాడు. ఎలాగో మంచి ప్రోగ్రామ్ అనుకుంది.

టిఫిన్ పూర్తి అయ్యేటప్పటికి 9 గంటలయ్యింది. అంటి వెనకే ఇల్లంతా తిరిగి చూశాను. క్రొత్తగా ఇంకొకటి కొన్నామన్నది. శ్రీ వేంకటామ టవర్స్ పేరు చెప్పితే ఏ ట్యాక్సీయైనా తీసుకువస్తారు. చాలా రోజులయ్యింది. అమ్మని కూడా ఒకసారి రమ్మను. ఒక వారం ఉండి వెడతారు. నేను ఎక్కడికి వెళ్ళాలన్నా డాల్ఫిన్ తీసుకెళ్ళాలి. మొన్న విలేజ్ కి వెళ్ళినప్పటికి ఇది అక్కడ ఎట్రాన్ ఫియర్ కి ఉండలేకపోయింది. దానికోసం నా పనులన్నీ మీకిస్తున్నా. రోజుగాని, అంకుల్ గాని చేస్తారు. ఒక్కోసారి రోజుని దీనికి గార్డ్ గా ఉంచి వెళతారు. ఏ కెండుకివ్వదు ఈ కుక్క పిల్లని పెంచాలనిపించింది.

పిల్లకూడు పెడనాడే. దీనికి 10 ఏళ్ళు ఉన్నాయి తెలుసా. దీనికి 6 పిల్లలు కూడా ఉన్నాయి. మంచి హైబ్రిడ్ ఇది. రోజూ చిన్నవ్వుడు పరీక్ష పాపవ్యగానే నీకేం కావాలి అంటే కుక్క పిల్ల కావాలంది. సరేనని 10వ తరగతి రిజల్ట్స్ రాగానే దీన్ని వెయ్యరూపాయలకి కొనితెచ్చారు. అప్పటినుంచి ఇప్పటివరకు అది మా దగ్గరే ఉన్నది. దానికి స్నానం చేయించడం అన్నీ నేను చూస్తాను. ఇది ఇన్నడు నాకు ఆఖరి పిల్లడులాంటిది. నన్ను ఒక్కక్షణం వదిలి ఉండలేదు. అంటి అలా డాల్ఫిన్ గురించి ఎన్ని పనులు అది చేసింది అనందంతో, తన్నయత్నంతో చెప్పకుపోతోంది. అంటి చాలా డబ్బున్నా గర్వం లేనిది. నా మనసులో మాత్రం ఈ కుక్క పిల్ల ఎంత అద్భుతమనతువారో కన్నపిల్లనే క్రష్ట్ లో, అయోల్ పెంచుతున్న రోజులివి. హైక్లాస్ లో అయిలే పిల్లల్ని తప్పక దాదీలే పెంచాలి. కన్నతల్లిగా ప్రేమ వుంచలేన, నేటి తల్లులకి మా అంటి డాల్ఫిన్ ఆదర్శం కదా! అదీ అంటి తెరలు తెరలుగా వచ్చింది.

S. V. Tech Inc.

SOFTWARE DEVELOPMENT & CONSULTING SERVICES

143-02 45 Avenue, Flushing, NY 11355-3536

Tel: (718) 886 4077 Fax: (718) 886-7007

E-mail: svt2001@aol.com

◆ Hiring Skilled & Experienced Software Consultants

with more than one year Project experience in:

- Oracle/ SQL Server/ Solaris DBAs and NT Administrators.
 - C ++/ VC ++, Oracle, PB and VB.
 - Web Logic, Web Sphere, ATG Dynamo, and Cold Fusion.
 - Java, EJB, CORBA, Beans, and JSP Servelets.
 - XML, ASP, MTS, IIS, COM and DCOM.
- ◆ We also Conduct Review / Fresh up Classes for **Interview Preparation and Placement** in some of the Technologies above.
- ◆ Competitive compensation with broad range of benefits **Including in-house training and continuing education.**
- ◆ H 1B - Visa processing.
- ◆ H 1B transfers / conversion to H 1 B for the qualified.
- ◆ **Green card** processing for right candidates.
- ◆ Attractive referral fee.
- ◆ **Self-starters** may earn over 70% of the billing.

This is a two year-old growing company, established by Mr. Venkaiah Dama B.E. Hons., P.E., CLU, ChFC, Professional Engineer & Financial Consultant for over 30 years together with some highly qualified Software professionals in New York.

Contact: 718-886-4077, e-mail: resume@svtechinc.com

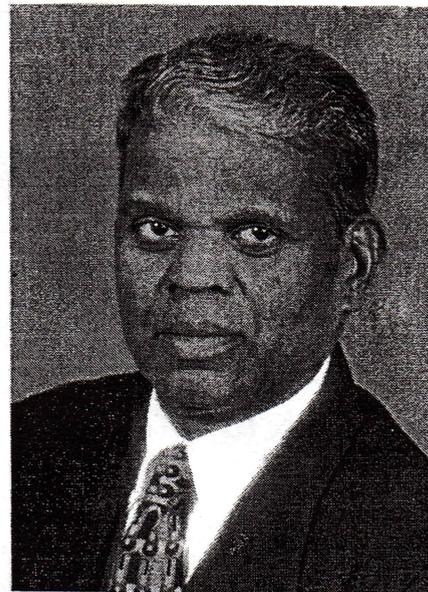
Looking for Part time Instructors.

With Best Compliments from THOGA VISWAM

VISWAM FINANCIAL SERVICES

FINANCIAL STRATEGIES
FOR THE NEW MILLENIUM

**BUSINESS * EXECUTIVE
PROFESSIONAL * PERSONAL**

826 INMAN AVE
EDISON, NJ 08820

Phone: (732) 396-4860, (732) 460-1335 Fax: (732) 396-9569

E-mail Address: thoga.viswam@nmfn.com

WEBSITE: www.nmfn.com/thogaviswam

Our *Financial Services Team* is a group of experienced advisors dedicated to the responsibility of offering all clients (Personal, Business, and Employer) quality **PROFESSIONAL, FINANCIAL, INVESTMENT, AND INSURANCE SERVICES.**

We are associated with the **NORTHWESTERN MUTUAL LIFE** and a large number of other *Quality* Insurance carriers and Investment Firms.

INSURANCE PRODUCTS

- * Life Insurance
- * Insured Savings/Investment Plans
- * Disability Income Plan
- * Estate/Second-to-die Plan
- * Health Insurance Plan
- * Long Term Care Plan
- * Visitor's Medical Insurance

INVESTMENT PRODUCTS

- * Stocks, Bonds, Mutual Funds
- * CDs, Money Market Funds
- Zero Coupon Bonds

RETIREMENT PLANS

- * IRA , SEP IRA, ROTH IRA
- * Pension Plan
- * Profit Sharing Plan
- * 401(k) Plan
- ◆ Funding Options
- Securities & CDs

ANNUITIES

- * Fixed & Variable Annuities

You can call us with complete confidence that you are getting the best.
Our mission is to enhance the overall financial well-being of our clients.

SUBRAHMANYAM GANTI
M.D.,F.A.A.P

Kind and Gentle Care for Your Child

Board Certified in Pediatrics
Limited to infants, children and adolescents

906 Oak Tree Road
Suite E
South Plainfield, NJ 07080
(908) 822-1181

OPEN - Monday to Saturday
Weekends & Evenings Available

By Appointment Only
Most Insurances Accepted

Affiliated to JFK, Muhlenberg, St. Peters & Robert Wood Johnson Hospitals

**Financial
Advisors**

Sekhar Vemparala MBA, CFP, ChFC, CLU

With Best Compliments From:

Sekhar Vemparala

Senior Financial Advisor, CFP, ChFC, CLU, MBA

Vemparala and Associates

A Platinum Financial Services Advisory Branch

1256 Route 202/206 Bridgewater, NJ 08807

Telephone: 800 437 8526

sekhar.c.vemparala@aexp.com

A Fee Based Financial Advisory Practice

Shanthi Travel, Inc.

194 DIAMOND BRIDGE AVENUE
HAWTHORNE, NEW JERSEY 07507

Phone: (973) 423-4444

Fax: (973) 423-4459

Email: shanthitravel@hotmail.com

Hyderabad Office Relocation

U.S. Tours & Travels, 3-6-462/9, Street No. 5, 2nd Floor
Himayatnagar, Hyderabad - 500 029, India
P: (040) 658-9002, F: 9112, email: ustt1@hotmail.com
Shashidhar Sirkonda, Managing Director

AUTHORIZED AGENT FOR AIR INDIA,
DELTA, LUFTHANSA & SINGAPORE AIRLINES

FRIENDLY, COURTEOUS & FULLY COMPUTERIZED SERVICE

ALL DOMESTIC & INTERNATIONAL TRAVEL

TICKETS SENT BY FEDERAL EXPRESS FOR NEXT DAY DELIVERY

COMPLETE VACATION & BUSINESS TRAVEL

Please call

Satyam Srikonda CTC

Hours

Mon - Fri: 10 am - 6 pm

Saturday: 10 am - 2 pm

PLEASE CALL (973) 423-4444 ANY TIME FOR EMERGENCIES

Travel Agency

Representative